

Ohutuspäeval sai kustutada tuld ja paigaldada žgutti

MERILIN AASLAID
SINDI TULETÖRJE SELTS

25. mail toimus Sindi kärestikul juba kolmandat korda Tori valla ohutuspäev. Traditsiooniliselt olid kohal jõustruktuurid, ohutusega tegelevad asutused ja mitmesugused vabatahtlikud ühingud, kelle ühisosaks on turvalisuse ja ohutuse tagamine ning soov neid väärtusi võimalikult suure hulgaga ühiskonnast jagada.

Päikselsel päeval pakkusid ohutusinfot ja põnevaid ning praktilisi tegevusi politsei- ja piirivalveamet, päästeamet, kaitseliit, naiskodukaitse, Eesti aerutamiskõrvaldus, Sindi tuletõrje selts, Taali vabatahtlik pääste, Pärnumaa Punane Rist, Eesti naabrivalve, vabatahtlik kalakaitse, operatiivne otsingu- ja päästegrupp ESTSAR, ohvriabi, Pärnumaa arenduskeskus ja mürgistusteabekeskus.

Kohale tulnud muljetavaldava tehnika ja varustuse kõrval sai osa võtta huvitavatest tegevustest, mida jagus igale maitsele, nii suurtele kui väikestele. Muuhulgas tutvustati kriisivarusid ja ohuteavitust, sai kuulda kelmustest ja petuskeemidest, harjutada elustamist ning žguti paigaldamist, kustutada pulberkustutiga tulekollet, selgitada välja, millised on mür-

Vetelpääste-
tekoerad
on ohu-
tuspäeva
külastajate
lemmikud

Foto:
Pärnumaa
Märjad Käpad

gised ja mittesöödavad taimed ning saada häid nippe tervislike eluviiside järgimiseks.

Tule- ja veeohutuse, hädaolukordadeks valmisoleku, esmaabi, liiklusohutuse, keskkonna- ja loodushoiu teemade kõrval ilmestasis ohutuspäeva demonstratsiooniesinemised. Kõigi lemmikud veepääste-koerad näitasid koostöös politsei merepäästegrupiga vee-
päästevõtteid. Lisaks toimus jõe paremkaldal esimest korda kaitseliitlaste näidislahing.

Pärnumaa maleva üksuse poolt etendatud eriooperatsioonil päästeti inimröövlite kätte langenud tähtis isik.

Aerutajad Eestist ja Lätist panid end proovile süstaslaalomivõistlustel „Sindi karikas 2024“. Eestlased napsasid kolm medalit, neist ühe kuldse. Võistluste vahepeal said ohutuspäeval osalejad näha veesõidukite paraadi, mille suurim alus kandis kaheksat meeskonnaliiget. Põnevust jagus kogu päevaks!

Ohutuspäeva külastaja Lauri

meenutab: „Väga tore oli näha nii palju erinevaid organisatsioone ja algatusi oma tegevusi tutvustamas. Tulin lapsega koos ja vaatamist-tegemist jagus terveks päevaks. Oppisime pääste-koerte kohta, politsei, tuletõrje, kiirabi jms kohta. Huvitav oli nii mul kui 5-aastasel pojale.“

Täname kõiki, kes ohutuspäeva õnnestumisse panustasid ja korralduses kaasa löid! Kogukonna parim tagala on teadlik kodanik!

Tori valla laululind 2024 on Kaari Kasemaa

KRISTEL REINSALU
KULTUURIKORRALDAJA

Tori valla tublid laululinnud on selleks korraks oma laulud laulnud. Kokku astus laval üles 23 nelja- kuni kaheksateistaastast lauljat. Koolides ja lasteadeades põhitoõ kõrvalt solistiõppega tegelemine nõuab õpetajalt palju aega, energiat ja tahtmist, teeme suure tänukummar-duse üheteistkümnemele südikale õpetajale, kelle lapsed kõikide kohalolnute jaoks päeva ilu-saks laulsid. Aitäh, Merit Hirvoja-Tamm, Jelena Kuvšinova, Anne Rätsep, Reine Niin, Külli Kulu, Kadi Sepp, Marje Tilk, Ülle Krusemann, Aita Kaaver, Karolin Übner ja Helen Leht-mets! Nii mõnigi neist tõi lau-lulinnule esinema lausa mitu last!

Üsna mitme 19. mai enne-lõunal Sindi seltsimaja mikrofoniproovi tulija suust kos-tis õhkamist, sest Argo Juske kujundatud ja Jaan Endrik Kirsi valgustatud suure saali lava nägi välja just selline, nagu üks õige tähtede lava välja nägema

peaks! Vaatamata juhendajate tööle ja noorte lauljate heale ettevalmistusele oli õhus siiski tunda ka pisikest ärevust, mida maandati väikesesse saali kaetud suupistelaua oleva hea ja parema maitsemisega, renoveerimisjärgse seltsimajaga tutvumise-ga, omavahel jutlemisega või õues lillepärja tegemisega.

Laulud esitati kuues vanu-serühmas ja lauljaid kuulasid ning numbreid seadsid ritta kolm pikaaegse kogemusega muusikaõpetajat – Jana Trink, Tõiv Tiits ja Ester Murrand.

Punktide ritta seadmise ja kohati vägagi tulise diskus-siooni käigus tunnistasid Tori valla laululinnuks 16-aastane Kaari Kasemaa, keda juhendab Jelena Kuvšinova.

Nii nooremas kui vanemas astmes anti välja ka eripreemia: nooremas vanuseastmes sai vär-vika esituse eripreemia Remy Martmaa (juhendaja Ülle Krusemann) ning vanemas vanuse-astmes eripreemia muusikalise koostöö eest bändiga Ketrin Kallau (juhendaja Merit Hirvoja-Tamm).

Parimateks Tori valla noor-teks lauljateks tunnistasid:

I kategooria (2–4-aas-tased): I koht Sofia Leppik, juhendaja Ülle Krusemann.

II kategooria (5–7-aas-tased): I koht Linda Camilla Mölder, juhendaja Aita Kaaver; II koht Mirjam Aade Wasid-low, juhendaja Marje Tilk ja III koht Marilis Tiits, juhendaja Külli Kulu.

III kategooria (8–10-aasta-sed): I koht Sandra Liiv, juhenda-jaja Kadi Sepp; II koht Kristel Tiitus, juhendaja Marje Tilk ja III koht Violetta Meriste, juhendaja Marje Tilk.

IV kategooria (11–13-aas-tased): I koht Marta Kurvits, juhendaja Reine Niin.

V kategooria (14–16-aasta-sed): I koht Liis-Marii Nõmm, juhendaja Anne Rätsep, II koht Grete Reinsalu, juhenda-jaja Merit Hirvoja-Tamm ja III koht Annabel Tamme, juhenda-jaja Merit Hirvoja-Tamm.

VI kategooria (17–19-aas-tased): I koht Ebe-Triin Rein-salu, juhendaja Merit Hirvoja-Tamm ja II koht Ketrin

Tori valla laululind 2024 on Kaari Kasemaa

Foto: Karmen Kärge

Kallau, juhendaja Merit Hirvoja-Tamm.

Selles, et Tori valla lapsed oskavad väga hästi laulda, veendus küll iga kohalolija. Soovime teile, armsad solistid ja juhendajad, mõnusa muusikalisi mõtteid ja huvitavaid laululeide, et kohtuda Tori Valla Laululinnul uuesti aasta pärast!

Vaata pilte uudised.torivald.ee

Planeeringute avalikustamisest loe lk 3 ja 4. Pildil Kilksama küla

Foto: Viktor Tund

Möödunud aastal rajatud lilleniitudest ja loodussõbralikust koduaiast loe lk 5. Pildil Sindi lilleniit

Foto: Kärt Linder

Tänavu korraldas Sinilillemärgud Jänesselja lasteade, pildil Tibude võistkond. Lastaegade tegemistest loe lk 8

Foto: Margit Blehner

Sindis tähistati Eesti lipu 140. sünnipäeva. Loe lk 9

Foto: Urmas Saard

Värskest sumo U23 Euroopa meistrist Robyn Paulbergist loe lk 10. Pildil Robyn (vasakul) 2023. a sumo EM-il

Foto: maadlusklubi Leo

VOLIKOGU ISTUNGIL

20. juunil

1. Võeti vastu määrused „Tori valla üldhariduskoolide ja huvikooli pedagoogide töötasustamise alused“ ja „Tori valla koolieelsete lasteasutuste pedagoogide töötasustamise alused“.

2. Otsustati asutada Tori valla spordikeskus alates 1. augustist 2024 ja kinnitati spordikeskuse põhimäärus.

3. Kiideti heaks ja otsustati suunata avalikustamisele Tori valla arengukava aastani 2030 ja eelarvestrateegia 2024–2027 muutmise

eelnõu.

4. Otsustati korraldada elektroniline enampakkumine Sindi linnas J. C. Wöhrmanni pst 12 ja J. C. Wöhrmanni pst 14 koormamiseks hoonestusõigusega 20 aastaks. Algtasu suurus Wöhrmanni pst 12 kinnistul on 58 000 eurot ja Wöhrmanni pst 14 kinnistul 67 500 eurot.

5. Otsustati korraldada elektroniline enampakkumine Sindi linnas Pärnu mnt 54 kinnistu koormamiseks hoonestusõigusega 20 aastaks. Hoonestusõiguse tasu algsuurus on 40 000 eurot.

6. Anti nõusolek Sauga alevikus asuvale, Tori vallale kuuluvale Tehnika tn 4 AS Eesti Keskkonnateenused kasuks seatava hoonestusõiguse koormamiseks hüpoteegiga AS LHV Pank kasuks summas 130 000 eurot.

7. Otsustati seada tähtajatu sundvaldus Tori valla kasuks Tammiste külas asuva Kesakannu tee T2 katastriüksusele Lepa tee avalikuks kasutamiseks määramiseks.

8. Otsustati omandada Hansu Ehitus osäühingult tasuta Tammiste külas asuv Lepa tee vallaelanike

huvides Lepa tee tervikteena kohalikuks teeks määramiseks.

9. Otsustati seoses projektiga „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn–Pärnu–Ikla km 99,0–120,6 Libatse–Nurme lõigu rekonstrueerimise põhiprojekt“ võõrandada otsustuskorras transpordiameti kaudu Eesti Vabariigile tasuta Elbu ja Parisselja külas asuvad katastriüksused.

10. Algatati detailplaneeringu koostamine Are alevikus Ojajametsa katastriüksustel.

11. Kehtestati Tammiste külas Rail Baltica infrastruktuuri Pärnu

piirkonna hoolduskeskuse ja kauba-terminali detailplaneering.

12. Kehtestati Elbu külas Ado-Metsa katastriüksuse detailplaneering.

13. Algatati detailplaneeringu koostamine Eametsa külas Õuemaa kinnistul.

14. Informatsioon: ülevaade jäätmemajandusest.

Volikogu istungite protokollide ja vastuvõetud õigusaktidega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee.

VALLAVALITSUSE ISTUNGITEL

2. mail – 5. juunil

1. Kiideti heaks ja otsustati esitada volikogule kinnitamiseks Tori valla 2023. majandusaasta aruanne.

2. Otsustati korraldada avatud hankemenetlusega riigihange „Traktori (koos lisavarustusega) kasutusrent“ ja kinnitati hanke alusdokumendid.

3. Sooja toidu valmistamiseks Tori valla eakatele ja vähenenud toimetulekuvõimega isikutele otsustati sõlmida hankeleping osaühinguga Elekaasik-Riin. Hanke osale 2 (transport) esitatud pakkumused ületasid oluliselt hanke eeldatavat maksumust ja need lükkati tagasi. Sooja toidu transpordiks Tori valla eakatele ja vähenenud toimetulekuvõimega isikutele aastatel 2024–26 otsustati korraldada uus riigihange ja kinnitati hanke alusdokumendid.

4. Otsustati korraldada avatud hankemenetlusega riigihange „Raamlepingu sõlmimine IT seadmete rentimiseks“ ja kinnitati hanke alusdokumendid.

5. Otsustati korraldada avatud hankemenetlusega riigihange „Sindi rackoja restaureerimine. Projekterimis-ehitustööd“ ja kinnitati hanke alusdokumendid.

6. Tunnistati edukaks osaühingute Plannum ja Roheplaan esitatud ühispakkumus maksumusega 77 720 eurot (lisandub käibemaks) ja otsustati sõlmida töövõtuleping Tori valla põhjaosa eriplaneeringu asukoha eelvaliku alade 1.1, 1.2 ja 1.3 tuulepargi eriplaneeringu detailse lahenduse koostamiseks ja keskkonnamõju strateegiliseks hindamiseks.

7. Otsustati sõlmida leping osaühinguga Kone Agro ja osaühinguga Nord Varaliising traktori kasutusrendile võtuks hinnaga 56 662,20 eurot (lisandub km).

8. Kinnitati hanke „Tori valla liinidele vedaja leidmine 2024–2026“ tulemused ja otsustati sõlmida avaliku sõitjateveo teenindamise otseleping osaühinguga Presto. Lepingu tähtaeg on 31.08.2026.

9. Tori lasteaia mängulinnaku projekteerimiseks ja ehitamiseks otsustati sõlmida töövõtuleping osaühinguga Tiptiptap. Leping maksumus on 23 761,69 eurot (lisandub km).

10. Otsustati anda avalikul enampakkumisel kasutusse Are hui-

keskuse I korrusel asuv ruum ja kinnitati enampakkumise tingimused. Kinnitati läbi viidud suulise enampakkumise võitja pakkumine hinnaga 60 eurot kuus.

11. Kinnitati Sauga alevikus Peoleo tn 5-17 korteriomandi enampakkumise võitja pakkumine summas 58 000 eurot.

12. Tunnistati Sauga alevikus Tehnika tn 4 katastriüksusele hoonestusõiguse seadmiseks korraldatud avaliku enampakkumise võitjaks aktsiaseltsi Eesti Keskkonnateenused pakkumus maksumusega 100 005 eurot (ilma km-ta).

13. Kinnitati Sindi Kooli tn 5-16 korteriomandi elektronilise enampakkumise võitja pakkumus maksumusega 35 800 eurot.

14. Tunnistati nurjunuks kaks kirjalistikku enampakkumist (Sindi linnas J. C. Wöhrmanni pst 12 ja 14 ning Pärnu mnt 54) hoonestusõiguse seadmiseks osavõtjate puudumise tõttu.

15. Otsustati nõustuda katastriüksuste (KÜ) moodustamisega Sindi linnas Kalda tee 6, 8 ja 10 kinnistute detailplaneeringu alusel ning määrata Kalda tee 6 katastriüksuse baasil moodustatavate katastriüksuste lähiaadressid ja sihtotstarbed.

16. Nõustuti järgmiste katastriüksuste jagamisega:

- Vaheri tee 7 Kilksama külas;
- Niidu KÜ Niidu külas;
- Peedi KÜ Muraka külas;
- Kadaka KÜ Volla külas.

17. Määrati Tori vallas asuvatele bussipeatustele kohanimed ning kinnitati bussipeatuste koordinaadid ja peatuste koodid.

18. Algatati detailplaneeringu koostamine:

- Nurme külas Vana-Tallinna mnt 37 kinnistul;
- Tammiste külas asuval Ojapealse tee 1 ja Ojapealse tee 3 kinnistutel.

19. Võeti vastu:

- Sindi linnas Kevade, Suve ja Tiigi tn kinnistute detailplaneering;
- Nurme külas Sireli tee 5 kinnistu detailplaneering.

20. Anti projekteerimistingimused:

- Riisa külas Vihusauna kinnistule väikemaja ehitamiseks;
- Jõesuu külas Siidritalu kinnistule PVC-halli ehitamiseks ja

selleks vajaliku ehitusprojekti koostamiseks;

- Eametsa külas Nigula tee äärde Puti elamupiirkonnani passiivsele elektronilise side juurdepääsuvõrgule multitorustiku trassi, kaevude, jaotus-, vahejaotus- ja lõpppunktide asukohtade ning kliendiliinide projekteerimiseks;
- Tammiste külas Kastani põik 6 kinnistule elamu ehitamiseks;
- Eavere külas Lembitu kinnistule elamu ehitamiseks;
- Volla külas Tomingoja kinnistule elamu ehitamiseks.

21. Anti ehitusluba:

- Kõrsa külas Pärnu mnt L7, Sindi tee 4, Sindi tee 6 ja Viira kinnistutele veetorustiku ja reoveekanalisatsioonitorustiku rajamiseks;
- Eametsa külas ühisveevärgi rajamiseks Helle tee, Melluka-Allani, Suvilate tee, Suvilate tee L2 ja Sõnajala tee kinnistutele, ühiskanalisatsiooni rajamiseks Helle tee, Suvilate tee ja Sõnajala tee kinnistutele ja ühissademeveekanalisatsiooni rajamiseks Helle tee, Melluka-Allani ja Nigula tee kinnistutele;
- Sindi linnas Tiigi põik 12 kinnistule üksiklamu ehitamiseks;
- Tammiste külas Kastani tee 7 kinnistule üksiklamu ehitamiseks;
- Tammiste külas Kastani tee 11 kinnistule üksiklamu ehitamiseks;
- Oore külas Oja kinnistule puurkaevu rajamiseks;
- Kilksama külas Graanuli/1 kinnistul asuva kontorihoone lammutamiseks;
- Pulli külas Kasetuka tee 3 kinnistule üksiklamu ehitamiseks;
- Sindi linnas Lõuna tn 1 kinnistule päkeselektrijaama püstitamiseks;
- Kilksama külas Graanuli kinnistule laohoone püstitamiseks;
- Sindi linnas Kalda tee 15 kinnistule üksiklamu ehitamiseks;
- Sindi linnas Kalda tee 17 kinnistule üksiklamu ehitamiseks;

nistule üksiklamu ehitamiseks;

- Riisa külas Vihusauna kinnistule sammashüti püstitamiseks ja Vihusauna/1 kinnistul asuva suvemaja laiendamiseks;
- Sindi linnas Tedre tn 1 kinnistule üksiklamu ehitamiseks;
- Nurme külas Tanni kinnistule puurkaevu rajamiseks;
- Urumarja külas Kassikäpa kinnistule puurkaevu rajamiseks;
- Sindi linnas Käo tn 2 kinnistule üksiklamu ehitamiseks;
- Sindi linnas Mureli tn 16 kinnistule üksiklamu ehitamiseks;
- Tammiste külas Rannakaare tee 16 kinnistul asuva elamu ümberehitamiseks;
- Sindi linnas Pärna tn 33 kinnistul asuva elamu lammutamiseks.
- Eametsa külas Sõnajala tee 3 kinnistule üksiklamu ehitamiseks;
- Sindi linnas Kalamaja tee 4 kinnistule päkeselektrijaama püstitamiseks.

22. Kinnitati seitsme 2023. a hajasutuse programmist rahastatud projekti lõpparuanne ja otsustati toetus välja maksta.

23. Kinnitati kaheksa restaureerimistoetuse saajat ja tunnistati kehtetuks Tori vallavalitsuse otsus J. C. Wöhrmanni pst 2 korteriühistule toetuse eraldamise kohta, kuna töid ei teostatud.

24. Otsustati rahastada kuue lapse lapsehoiuteenuse kohatasu, kes ei ole saanud kohta lasteaia.

25. Otsustati tagastada kaheksale lapsevanemale Pärnu Raja lasteaia kohatasu soodustus.

26. Volitati lastekaitse nõunikku vallavalitsuse esindajana täitma alaealise isiku eestkostja kõiki ülesandeid.

27. Volitati sotsiaalnõunikku vallavalitsuse esindajana täitma täisealise isiku eestkostja kõiki ülesandeid.

28. Anti avaliku ürituse korraldamise luba:

- Sauga avatud noortekeskusele Sauga kevadjooksuks 11. mail;
- MTÜ-le Discgolfklubi Albatross kettagolfivõistluseks Sindis 11. mail;
- MTÜ-le Sindi Tuletõrje Selts Tori valla ohutuspäevaks ja

süstaslaalomi võistlusteks „Sindi karikas 2024“ 25. mail;

- MTÜ-le Eesti Lipu Selts Eesti lipu 140. aastapäevaks Sindi gümnaasiumi juures 4. juunil;
- Kristo Kiisale mudelautode meistrivõistlusteks Sauga alevikus Tehnika tn 2 kinnistul 18. mail;
- MTÜ-le RAIMS DG kettagolfivõistlusteks Sindis 8. ja 9. juunil;
- Sindi avatud noortekeskusele Sindi lastekaitsepäevaks 1. juunil;
- osaühingule Kondimootor rahvaspordi kestmusmatka (30, 50, 70 km) korraldamiseks 15. juunil Tammiste metsaradadel (Tammiste–Kiisa–Vainu–Tammiste).

29. Kinnitati Tori valla raamatukogu haruraamatukogude ja välisteeninduspunkti lahtiolekuajad 1. juunist kuni 31. augustini.

30. Kinnitati Tori valla raamatukogu nõukogu seitsmeliikmeline koosseis.

31. Otsustati eraldada MTÜ-le Tammiste Sports Club 1500 eurot laste treeninguteks 2024. aastal.

32. Määrati 142-le Tori valla noorele huvihariduse ja -tegevuse toetus kokku 23 511,84 eurot.

33. Eraldati spordistipendium üheksale sportlasele.

34. Nimetati Pärnu Vesi AS nõukogu liikmeteks Signe Rõngas ja Jüri Puust.

35. Kinnitati Tori Haldusteenuste töötajate koosseis.

Vallavalitsuse istungite protokollide ja vastuvõetud õigusaktidega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee.

TÄHTSAD TELEFONINUMBRID

Vallavalitsuse infotelefon 445 1881

Hädaabinumber	112
Riigiinfo telefon	1247
Perearsti nõuandetelefon	1220
Mürgistusinfo	16 662
Lastebitelefon	116 111
Ohvriabi kriisitelefon	116 006
Eluliin	655 8088
Elektririkked	1343

Transport

Pärnumaa bussiinfo	17 018
Üle-eestiline bussiinfo	12 550

Nurme külas Sireli tee 5 kinnistu detailplaneeringu avalikustamine

Tori vallavalitsus korraldab 1.–14.07.2024 Nurme külas Sireli tee 5 kinnistu detailplaneeringu avaliku väljapaneku.

Planeeringuala suurus on 1400 m². Kinnistu asub Vana-Tallinna maantee ja Tallinn-Pärnu-Ikla tee vahelisel alal, külgnedes põhjast ja läänest elamuarendusega, idast maatulundusmaa sihtotstarbega Vana-Tallinna mnt 12 kinnistuga. Juurdepääs planeeringu alale on Vana-Tallinna maanteelt Sireli tee kaudu.

Kinnistutel kehtib Tori vallavalitsuse 28. juuni 2023 korraldusega nr 430 kehtestatud Sireli tee 3 ja Sireli tee 5 kinnistute detailplaneering. Planeeringuga moodustati neli elamumaa krunti.

Detailplaneeringu eesmärgiks on määrata kinnistule hoonestusala ja ehitusõigus elamu ja abihoonete ehitamiseks ning lahendada vajalik taristu. Kinnistule on asutud ehitama elamut, kuid see ei vasta kehtivale detailplaneeringule.

Planeeringuga on määratud hoonete maksimaalne ehitisealune pind, võimalik hoonete paigutamise ala

(hoonestusala), lubatud hoonete arv, hoonete lubatud korruselisus ja suurim kõrgus. Hoonete tegelik paiknemine, mahuline liigendatus ja välisviimistlus määratakse lõplikult konkreetsete hoonete arhitektuur-ehituslike projektidega.

Detailplaneeringuga määratav maksimaalne krundi täisehitus on 15%. Lubatud on ehitada elamu ja kuni 3 abihoonet. Elamul kõrgus kuni 9 m, abihoonel kuni 5 m ümbritsevast maapinnast, katusekalle 20-50°.

Hoonestusala väljapoole,

kuid mitte üle ehitusjoone, võib kõiki ehituslikke kuja-nõudeid arvestades kokkuleppel naabriga paigutada kuni 20 m² ehitisealuse pinnaga väikehooneid ja hooneosi, mida ei arvestata hoonete ehitisealuse pinna arvutamisel (nt pinnasele rajatud terrassi, sissekäigu kohale paigutatava varikatuse ja katuseräästad laiusse kuni 1 m, välistrepi või panduse) ja ilma suletud ruumita varjualuse ehitisealuse pinnaga kuni 60 m². Krundi hoonestuse ehitisealuse pinna hulka arvestatakse kõik kinnistule

ehitatavad hooned, va kuni 20 m² väikehooned.

Planeering on üldplaneeringu kohane.

Planeeringu lahendusega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee/nurme-kula-sireli-5-dp ja eelneval kokkuleppel Sauga teenuskeskuses Selja tee 1a, Sauga alevik. Arvamused ja ettepanekud detailplaneeringu lahenduse kohta palume esitada e-kirja teel aadressil tori@torivald.ee või kirjalikult Tori vallavalitsusele (Pärnu mnt 22, Sindi, Tori vald, 86703 Pärnu maakond).

Eametsa külas Marjapõllu ja Liisapõllu kinnistute detailplaneeringu eelnõu (eskiislahenduse) avalikustamine

Tori vallavalitsus korraldab Eametsa külas Marjapõllu ja Liisapõllu kinnistute detailplaneeringu eelnõu (eskiislahenduse) avaliku väljapaneku 8.07–6.08.2024.

Marjapõllu ja Liisapõllu kinnistute detailplaneering on algatatud Tori vallavolikogu 18. jaanuari 2024 otsusega nr 227.

Planeeringuala asub Eametsa külas Nigula tee ääres. Põhjast piirneb planeeringuala Ansupõllu (73001:001:0296, maatulundusmaa 100%) kinnistuga, läänest Nigula tee ja elamualadega, lõunast Tõnise (73001:001:0153, maatulundusmaa 100%) kinnistuga, itta jääb Siimu-Uuetoa (73001:001:0303, maatulundusmaa 100%) kinnistu ja Ristemäe krossirada.

Detailplaneeringu peamiseks eesmärgiks on nimetatud kinnistud jagada ühepereelamu ja ärimaa kruntideks, määrata moodustatud kruntidele ehitusõigus ning lahendada vajalik taristu ja haljastus. Kinnistutele juurdepääsuks on planeeritud rajada mahaõidud Nigula teelt. Planeeringuala idaserva planeeritakse kõrghaljastatud puhervöönd Ristemäe

krossirajalt tuleva müra ja tolmu leevendamiseks, samas saab puhervööndit kasutada rekreatsioonialana. Samuti jääb planeeringuala lähedusse Pärnu lennujaam. Planeeringu koostamisel tuleb arvestada lennuliiklusest tingitud müraga. Planeeringuala kogupindalaks on ligikaudu 10,57 hektarit.

Kehtiva Sauga valla üldplaneeringu kohaselt ei ole alale kavandatud elamumaa sihtotstarbega krunte, ala on tähistatud põllumaana ja eraldi juhtfunktsiooni ei ole määratud. Detailplaneeringuga tehakse ettepanek Sauga valla üldplaneeringu muutmiseks.

Antud piirkonnas ja planeeritava ala vahetus läheduses on üldplaneeringuga mää-

ratud elamualasid, seega on juhtfunktsiooni muutmine elamualaks praeguse olukorraga kooskõlas. Tegemist on suhteliselt linna lähedal asuva piirkonnaga (u 3 km linna piirist), mis asub sarnaste elamupiirkondade vahetus läheduses ning moodustab suhteliselt kompaktses asula koos Nigula tee ja Sauga jõe vahele jäävate elamualadega.

Eelistada tuleb uute arendustegevuste koondamist olemasolevatesse keskustesse, tagamaks sellega juba toimivate keskuste jätkusuutlikkust ja täiendav areng, sh teenuste ja töökohtade olemasolu. Kavandatava tegevuse ala jääb kiiresti areneva Sauga aleviku lähipiirkonda ning arvestades, et piirkonnas on tüüpiline maaline hajaasus-

tus praktiliselt hävinud, järgib see ka Eametsa külas välja kujunenud asustus- ja hoonestusstruktuuri.

Detailplaneering on võimalik koostada üldplaneeringus väikeelamu maa-alale seatud tingimuste kohaselt.

Planeeringu eskiislahendusega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee/eametsa-kula-marjapõllu-liisapõllu-dp ja eelneval kokkuleppel Sauga teenuskeskuses Selja tee 1a, Sauga alevik, Tori vald.

Arvamused ja ettepanekud detailplaneeringu lahenduse kohta palume esitada e-kirja teel aadressil tori@torivald.ee või kirjalikult Tori vallavalitsusele (Pärnu mnt 22, Sindi, Tori vald, 86703 Pärnu maakond).

TULE RÄÄGI KAASA TORI VALLA ARENGUS!

HEA VALLA-ELANIK, TULE AVALDA OMA ARVAMUST PIIRKONNA ARENDAMISEKS

Vallavalitsus tutvustab valla arenguplaane lähiaastatel ja pikemas perspektiivis. Elanike ettepanekud kogutakse sisendiks valla arengukava muudatusteks ja täiendusteks.

Ettepanekuid saab esitada ka kirjalikult tori@torivald.ee või Pärnu mnt 22, Sindi, Tori vald, 86703 Pärnumaa. Lisainfo www.torivald.ee/arengukava

KOHTUMISED TOIMUVAD

31.07.24
kl 17.30 Eametsas Puti mänguväljakul
kl 19.00 Are huvikeskuses

1.08.24
kl 17.30 Tori rahvamajas
kl 19.00 Jõesuu bussipeatuses

6.08.24
kl 17.30 Tammiste lasteaed-alkkoolis
kl 19.00 Tammistes RMK metsaraja parklas

7.08.24
kl 17.30 Sindi seltsimajas
kl 19.00 Taalis vabatahtlike päästjate depoos

21.08.24
kl 17.30 Piistaoja bussipeatuses

27.08.24
kl 17.30 Sauga Mustas Majas (oodatud Sauga, Nurme ja Kilksama elanikud)
kl 18.30 Kilksama detailplaneeringu avalik arutelu

Postkontorite tegevuse asendab personaalne postiteenus

Omniva sulges 7. juunist Sindi postkontori. Edaspidi on Sindi elanikele lähim postkontor Pärnu linnas Lai tn 11. Pakiteenuseks saab kasutada Omniva pakiautomaati, neist lähim asub Sindis Pärnu mnt 57 (Maxima kaupluse juures).

Lisaks on võimalik Omniva tellida personaalne postiteenus, mis maapiirkonnas on tasuta. Teenus võimaldab:

- saata pakki (kuni 30 kg);
- saata kirja;
- vahendada makseid;
- saada kätte pakki;
- saada kätte tähtitud kirja;
- osta postmarke, ümbrikke või pakendeid;
- tellida ajalehti või ajakirju;
- saata rahakaarti;
- kätte saada rahakaarti;
- kätte saada menetluskohustus.

Personaalne postiteenus tähendab, et Omniva postikuller tuleb kliendiga kokku lepitud ajavahemikul tema koju või töökohta, võtab kliendi kirja või paki kaaluga kuni 30 kg ja toimetab selle edasi. Postkontoris või pakiautomaati saabu-

nud kuni 30 kg saadeti on võimalik postikulleriga koju tellida. Pakiautomaadist saab koju tellida universaalse postiteenusega saabunud saadeti, kui see on jõudnud pakiautomaati ilma kliendi nõusolekuta. Teenust pakub Omniva kokkuleppel kliendiga tööpäeviti ajavahemikus kell 8-17. Tellimus täidetakse järgneva kahe tööpäeva jooksul, kui pole kokku lepitud teisiti.

Personaalse postiteenuse saab tellida kas Omniva klienditeenindaja ja postikulleri kaudu, telefoninumbri 664 3330 või Omniva kodulehelt www.omniva.ee/era/abiinfo/personaalne_postiteenus.

Personaalne postiteenus on tasuta, kui kliendi elu- või asukoht on maakonnas (mitte suuremates linnades). Pärnu linnas (v.a osavallad) on teenus tasuline.

Info Omniva telefonilt 661 6616 või kodulehelt.

Allikas: Omniva koduleht www.omniva.ee

DETAILPLANEERINGUTE KEHTESTAMISE TEATED

Tori vallavolikogu kehtestas 16. mai 2024 otsusega nr 267 detailplaneeringu Sindi linnas Ranna tn 1, 3 ja 5 kinnistutel.

Planeeringuala suurus on u 10 810 m². Planeeringualal kehtib Sindi linnavalitsuse 15.11.2017 korraldusega nr 429 kehtestatud Supluse tn 1 detailplaneering. Detailplaneeringuga nähti ette kvartali liikluslahendus, tehno-lahendused ja haljastus. Valdavalt planeeriti ühepereelamuid (36 ühepereelamu krunti), kuid Pärnu mnt äärde kavandati ka kaks ärimaa krunti, millelt ühepereelamutele üleminekuks kavandati neist jõe suunas kaks korterelamu/ridaelamu krunti. Ärimaa kruntide (Ranna tn 1 ja 3 katastriüksus) asemele soovitakse Ranna tn 1, 3, 5 kinnistu detailplaneeringuga kavandada elamukrundid korterelamute rajamiseks.

Detailplaneeringu eesmärgiks on määrata Ranna tn 1 ja 3 katastriüksusel ehitusõigus kolmekorruseliste korterelamute ning Ranna tn 5 katastriüksusel üksikelamu ehitamiseks. Planeeringuga täpsustatakse kruntide piire ja määratakse sihtotstarbeks elamumaa.

Sindi linna üldplaneeringu (2005) kohaselt on detailpla-

neeringualal maakasutuse juhtotstarve elamumaa. Üldplaneeringus on elamualad diferentseeritud ning on määratud lubatud mahud ja täpsemad maakasutuse sihtotstarbed. Detailplaneeringualal määratud elamumaa liik E4 lubab määrata sihtotstarbeks väikeelamumaa, ärimaa, sotsiaalmaa, üldmaa ja transpordimaa, kuid korruselamumaa sihtotstarve ei ole alal lubatud.

Käesoleva detailplaneeringuga tehakse ettepanek kehtiva Sindi linna üldplaneeringu muutmiseks. Ranna tn 1, 3, 5 kinnistute detailplaneeringuga soovitakse loobuda põhiotsuste alajaotuses E4 ettenähtud ärimaa otstarbest ning osaliselt asendada see elamumaa alajaotusega EK, mis näeb ette võimaluse rajada korruselamuid. Üldkasutatava maa otstarbega krunti (mänguväljak, sportimisala) eraldi krundina ei moodustata, asendatakse E1 väikeelamualaga. Ala põhisih- otstarvet muuta ei soovita (E), vaid täpsustada alajaotust.

Tori vallavolikogu kehtestas 16. mai 2024 otsusega nr 269 Pulli ja Rütavere külade piirkonna päikesepargi detailplaneeringu.

Planeeringuala asub Pulli ja Rütavere küldes, hõlmates Pulli külas maatulundusmaa katastriüksuseid Raja, Uueaasa, Juntsi-Jaak, Nasa, Juntsi Jüri ning Rütavere külas maatulundusmaa katastriüksuseid Mihkli, Abja, Juntsi-Jüri, Kaarli, Nasa, Sopaagu, Suureoja-Indriku ja Suureoja-Juhani. Planeeringuala suurus on kokku ~292 ha.

Detailplaneeringuga antakse ehitusõigus päikesepaneelide paigaldamiseks ~127,7 hektarile ja päikesepaneelide toimimiseks vajalike rajatiste rajamiseks. Planeeringualale on lubatud paigaldada tugiraamid päikesepaneelid, keskpinge alajaamad, inverterid, kaablitrassid ja kommunikatsioonid. Planeeringualal paiknevale Abja kinnistule on lubatud püstitada kuni 6 hoonet, maksimaalse ehitisealuse pinnaga kokku 600 m² ja hoonete suurima lubatud kõrgusega 9 meetrit.

Detailplaneering muudab Sauga valla kehtivat üldplaneeringut maakasutuse juhtotstarbe osas päikesepargi kasutamise ajaks.

Planeeringuga kavandatud tegevuste osas koostati ekspert hinnang ökoloogiliste mõjude kohta ning keskkonnamõjude eelhindang. Olulisi majanduslikke, sotsiaalseid, kultuurilisi ja looduskeskkonnale kaasnevaid negatiivseid mõjusid detailplaneeringuga ei kaasne.

Planeeringu materjalidega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee/pulli-ja-rutavere-kulade-paikeseparkide-dp.

Tori vallavolikogu kehtestas 16. mai 2024 otsusega nr 268 Kõrsa külas asuvate Mihklike ja Matsipõllu kinnistute detailplaneeringu.

Planeeringuala asub Kõrsa külas maatulundusmaa katastriüksustel Mihklike ja Matsipõllu. Planeeringuala suurus on kokku 70,46 ha.

Detailplaneeringuga antakse ehitusõigus päikesepaneelide paigaldamiseks ~47,7 hektarile ja päikesepaneelide toimimiseks vajalike rajatiste rajamiseks. Planeeringualale on lubatud paigaldada tugiraamid päikesepaneelid, keskpinge alajaamad, inverterid, kaablitrassid ja kommunikatsioonid.

Detailplaneering muudab Tori valla kehtivat üldplanee-

ringut maakasutuse juhtotstarbe osas päikesepargi kasutamise ajaks.

Planeeringuga kavandatud tegevuste osas koostati ekspert hinnang ökoloogiliste mõjude ja tedre elupaigale avalduvate mõjude kohta ning keskkonnamõjude eelhindang. Olulisi majanduslikke, sotsiaalseid, kultuurilisi ja looduskeskkonnale kaasnevaid negatiivseid mõjusid detailplaneeringuga ei kaasne.

Planeeringu materjalidega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee/korsa-kulade-paikesepargi-dp.

Kilksamal Oti, Tammiku, Taara, Tõrakese, Nõmmeliiva, Nõmmevahe, Nõmme, Haaviku, Kaasiku ja Kaasikukaare tee katastriüksuste ning nende lähiala detailplaneeringu eelnõu (eskiislahenduse) avalikustamine

Tori vallavalitsus korraldab Oti tee, Tammiku tee, Taara tee, Tõrakese tee, Nõmmeliiva tee, Nõmmevahe tee, Nõmme tee, Haaviku tee, Kaasiku tee, Kaasikukaare tee katastriüksuste ja nende lähiala detailplaneeringu eelnõu (eskiislahenduse) avaliku väljapaneku 8.07–11.08.2024 ning avaliku väljapaneku tulemuste avaliku arutelu 27.08.2024 kell 18.30 Sauga avatud noortekeskuse saalis (Põõsalinnu 2, Sauga alevik, Tori vald). Planeeringu eskiislahendusega saab tutvuda alates 8.07.24 valla kodulehel www.torivald.ee/oti-tammiku-taara-torakese-nomme-liiva-nommevahe-nomme-haaviku-kaasiku-kaasikukaare-tee-dp ja Sauga teenuskeskuses (Selja tee 1a, Sauga, Tori vald). Arvamused ja ettepanekud kavandatud eskiislahenduse kohta palume esitada hiljemalt 11.08.2024 e-kirja teel aadressil tori@torivald.ee või kirjalikult Tori vallavalitsusele (Pärnu mnt 22, Sindi, Tori vald, 86703 Pärnu maakond).

Detailplaneeringu ala asub Kilksama külas kahel pool Oti teed. Juurdepääs planeeringu alale on Oti teelt.

Detailplaneeringu alal asuvad Oti tee, Tammiku tee, Taara tee, Tõrakese tee, Nõmmeliiva tee, Nõmmevahe tee, Nõmme tee, Haaviku tee, Kaasiku tee, Kaasikukaare tee äärsed olemasolevad katastriüksused (lisa 2 Tori vallavolikogu 17. augusti 2023 otsuse nr 184 juurde). Planeeringuala piir vt lisa 1 Tori vallavolikogu 17. augusti 2023 otsuse nr 184 juurde.

Detailplaneeringusse on kaasatud osaliselt Taali metskond 59 (tunnus 80901:001:1210) ja Moosi (tunnus 80901:001:0076) katastriüksused. Mõlemad on riigi omandis, valdajad on riigimetsa majandamise keskus ja maa-amet. Vaja on lahendada piirkonna vee-, kanalisatsioonisüsteem ning anda sademevee ärajuhtimise lahendus. Kuna vajaliku võimsusega puurkaev või puurkaevud ning reoveepuhasti ei mahu olemasolevatele, väikestele ja juba väga tihedalt hoonestatud katastriüksustele, siis planeeritakse võimalust rajada antud taristu osad Taali metskond 59 ja Moosi katastriüksustele. Planeeringu koostamise käigus tehakse aktiivset koostööd antud katastriüksuste valdajatega.

Planeeringuala suurus on u 23,2 ha.

Detailplaneeringuga korastatakse Kilksama külas praeguseks elamualaks kujunenud endise suvilakooperatiivi alal kogu elukorraldus tervikuna. Lahendatakse liikluskkeem, krunditakse välja teed nii, et oleks tagatud päästeauto liikumine ja teised vajalikud tuleohutuse nõuded, prügiauto liikumine ning lumekoristus, täpsustatakse juurdepääsud olemasolevatele katastriüksustele. Lahendatakse vee- ja kanalisatsioonisüsteem, tule- tõrjervee võimalus, sademevee süsteem. Lahendatakse nõrk- ja tugevvoolu trasside paiknemine. Määratakse hoonestusala ning ehitusõigus elamu ja abihoone või abihoonete ehitamiseks, antakse haljastuse ja heakorra lahendus.

Planeeringuga muudetakse olemasolevaid katastriüksuste piire. Planeeringualale on planeeritud juurdepääsuteed koos nõva ja tehnoarajatistega. Teemaa kruntimisel võetakse olemasolevate katastriüksuste teearsetest servadest tee planeerimiseks maatükke.

Ehitusõiguse määramisel on aluseks võetud, et hoonete ehitamiseks lubatud suurim ehitisealune pind võib olla 25% krundi pindalast. Planeeritud hoonete arhitektuurne lahendus peab

sobituma piirkonna arhitektuurse stiiliga. Suurim lubatud hoone kõrgus on elamul 9 meetrit ning abihoonel 5 meetrit. Igal krundil võib olla üks elamu ning abihooned.

Detailplaneering on üldplaneeringut muutev. Üldplaneeringu muutmise vajaduse tingib:

- teede tarbeks maa-alade kruntimine, mille tulemusena moodustub palju krunte, mis on alla 1200 m²;
- täisehituse protsent saab mitmetel kruntidel olema eeldatavalt suurem kui 20. Sauga valla üldplaneeringu järgi on planeeritava maa-ala juhtotstarve väikeelamumaa.

Endiste hooajalise hoonestusega suvilapiirkondade elamualadeks väljaarendamine on oluline. Vajalik on, et tekiks terviklikud asustusüksused, kus on välja arendatud nii sotsiaalne kui tehniline taristu, toimiv ühistransport ning on tagatud teised kohaliku omavalitsuse poolt pakutavad teenused.

Planeeringu algatamisel tehti keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindang ning leiti, et keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine ei ole vajalik.

DETAILPLANEERINGUTE ALGATAMISE TEATED

Tori vallavalitsuse 30. mai 2024 korraldusega nr 310 algatati detailplaneering Nurme külas asuval Vana-Tallinna mnt 37 (80901:001:1262) kinnistul.

Planeeringuala suurus on 1 ha, maa sihtotstarve 100% maatulundusmaa. Kinnistu asub Nurme külas Vana-Tallinna maantee ja Sauga jõe vahelisel alal, külgnedes põhja poolt maatulundusmaa sihtotstarbega Kūdi kinnistuga ja lõuna poolt elamumaa sihtotstarbega Vana-Tallinna mnt 35 kinnistuga. Juurdepääs planeeringu alale on vaja lahendada Vana-Tallinna maanteelt.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on selgitada välja võimalus kinnistule ehitamiseks,

määrata elamu ja abihoonete ehitamiseks hoonestusala ja anda ehitusõigus ning lahendada vajalik taristu.

Kehtivas Sauga valla üldplaneeringus on antud piirkond tähistatud põllumaana. Kavandatavat juhtfunktsiooni ei ole alale näidatud. Kinnistud jäävad roheline võrgustiku koridori, kus eesmärgiks on olemasolevate maastiku- ja looduskoosluste säilitamine. Kaldaala tuleb säilitada võimalikult looduslikuna ja roheline võrgustiku koridori mitte läbi lõigata.

Pärnu jõe kaldal on selles

piirkonnas lihkeohtlikud. IPT Projektijuhtimine OÜ on läbi viinud uuringu, et selgitada välja Tori valla territooriumile jäävate Pärnu ja Sauga jõgede kallastel asuvate lihkeohtlike alade piirid ning määrata jõgede kalda- piirkonnas tegutsemisel lihkeohtu vältimiseks vajalikud tegevused. Uuringu kohaselt on Sauga jõe lihkeohtlikel aladel ehituskeeluvöönd 100 m veepiirist.

Ehituskeeluvööndi vähendamine (sh kaldakindlustuste, paadisadamate ja sildumiskohtade rajamine)

nõlvastabiilsuse seiskohast on lubatud vaid siis, kui on tehtud pinnaseuuringud ja stabiilsusarvutused konkreetse lahenduse kohta.

Detailplaneeringu koostamise kohustus tuleneb kehtivast üldplaneeringust, mille kohaselt uue hoonestuse rajamisel Pärnu ja Sauga jõe kaldale (200 m tavalisest veepiirist) ja/või väärtuslike maastike aladele tuleb koostada detailplaneering. Detailplaneeringuga ei muudeta Sauga valla kehtivat üldplaneeringut.

Tori vallavalitsuse 30. mai 2024 korraldusega nr 311 algatati detailplaneering Tammiste külas asuval Ojapealse tee 1 ja Ojapealse tee 3 kinnistutel.

Planeeritava ala moodustavad Ojapealse tee 1 kinnistu ja Ojapealse tee 3 kinnistu. Planeeringualasse võetakse ka u 3000 m² suurune osa Arukase tee // Ojapealse teest, et lahendada juurdepääs moodustatavatele kruntidele. Planeeringuala suurus on u 7500 m². Kinnistud asuvad Lepa tee ja Ojapealse tee nurgal, külgnedes elamuarendusega. Juurdepääs planeeringu alale on lahendatud Oblika ränavalt ja Lepa teelt. Detailpla-

neeringu koostamise algatamise eesmärgiks on jagada kaks elamumaa sihtotstarbega kinnistut kolmeks (3) krundiks, hoonestusala ja ehitusõiguse määramine elamu ja abihoonete ehitamiseks, ehitiste ehituslike ja arhitektuuriliste ning kujunduslike tingimuste määramine, tehnovõrkude ja -rajatiste asukoha määramine.

Kinnistutel kehtib Sauga vallavolikogu 22.12.2008 otsusega nr 97 kehtestatud

Välgu kinnistu detailplaneering. Detailplaneeringuga moodustati kaksteist väikeelamumaa sihtotstarbega krunti, kolm transpordimaa krunti, kaks tootmishoone-temaa krunti, üks ärimaa krunt ja üks krunt sihtotstarbega 95% maatulundus- maa, 5% ärimaa.

Kehtiva Sauga valla üldplaneeringuga on määratud alale väikeelamumaa juhtotstarve, mille kohaselt on alal lubatud kuni 2-korruselised elamud, krundi mini-

maalne suurus 1200 m², suurim lubatud täisehitus- protsent kuni 20% krundi pinnast ning suurim lubatud hoonete arv krundil 4 (elamu ja kuni 3 abihoonet).

Tiheasustusaladel on detailplaneeringu koostamine kohustuslik maa-ala enam kui kolmeks krundiks jaotamise korral, kui soovitakse ehitusõigust hoonete rajamiseks. Detailplaneeringuga ei muudeta Sauga valla kehtivat üldplaneeringut.

Kuidas toimetada oma koduaias loodusteadlikumalt?

KÄRT LINDER
KESKKONNANÕUNIK

Teadlik käitumine on vajalik loodusele, sest elurikas loodus on vastupidavam muutustele, aga tegelikult ka inimesele endale. Vaja on toimetada koos loodusega, leides tasakaalu eri alade ja tegevuste vahel. Igäiks saab panustada loodushoidu ja üheks võimaluseks on elurikkust toetava aia loomine.

Mai keskpäigas käis tänavuse koolitussarja raames koduaia loodusteadlikkusest rääkimas Tartu ülikooli taastamisökoloogia teadur ja hobiaednik Triin Reitalu. Aia kujundamisel ja edasisel hooldamisel saab teha mitmeid elurikkust toetavaid otsuseid, lähtudes näiteks liikide valikust, muru niitmisest, mulla harimisest, lehtede riisumisest. Samade loodussõbralike põhimõtete ehk majandamisvõtete alusel on võimalik muuta ka oma aed mitmekesisemaks.

Loodussõbralik ja mitmekesine aed

Oluline on arvestada kohalike eripäradega, näiteks mullastiku tingimused, maastiku struktuur ja pärandkultuur (nt kiviaiad). Liikide valikul tasub alati uurida oma aia looduslikke tingimusi (niiskus, toitained, pH, valgustingimused jne). Aeda ei peaks tooma liike, mis seal looduslikult ei kasvaks või mille kasvamiseks on vajalik uue keskkonna loomine ja halvimal juhul seetõttu loodusliku pinnase eemaldamine.

Mitmekesisel aias võiks olla olemas veesilm, sest vesi on väga paljudele aiaelanikele (mesilased, linnud, liblikad) oluline, andes võimaluse joomas või end jahutamas käia. Veesilm ei tähenda otseselt tiiki, mida väiksemas aeda pole ruumipuuduse tõttu lihtsalt võimalik rajada, vaid selleks võib olla ka mingisugune veeanum peenras. Anuma valikul tuleb tähelepanu pöörata selle servadele, mis peavad olema võimalikult lauded, et sealt oleks võimalik

ohutult välja ronida. Anumasse võib paigutada ka puukoore tüki, mille peale saab putukas ronida, ära kuivada ning seejärel lendu minna.

Aia hooldamise juurde kuulub muru niitmine, milleks kasutatakse erinevaid võtteid ja tehnikat. On arusaadav, et selline ala, kus toimuvad tihti tegevused (nt laste mänguala, piknikuala), on tihedamalt pügatav ala, kuid selle kõrval võiks tasakaaluks olla niiduala, kus taimed saavad kasvada ja looduslikult paljuneda. Soovituslik on selliseid alasid omavahel aastate tagant vahetada või näiteks pügatud muru sisse jätta laiguti mõned niitmata alad. Üha populaarsem on koduaedades robotniiduki kasutamine, aga selle seadistamisel tuleks tähelepanu pöörata niitmiskõrgusele ja niitmata jäetavate aladele. Liigne niitmine muudab muru liigivaseks ja põuatundlikuks. Uue muru rajamisel on võimalik kasutada ka kodumaiste taimede seemneid, sest olemas on madalakasvulised ja harvemalt niitmist vajavad taimed (nt valge ristik).

Hekkide rajamisel või üksikute puude ja põõsaste istutamisel on võimalik kasutada kodumaised ja looduses kasvavaid liike nagu kontpuu, viirpuu, leeder, türnpuu, lodjapuu, kuusk, kadakas. Lisaks tasub mõelda eri liikide ja kõrguste kombineerimisele. Puud ja põõsad pakuvad varju nii tuule kui ka kuuma päikese eest ning võivad olla kellegi elupaigaks.

Korrastamatus pakub elupaiku

Igal sügisel seistakse silmitsi puudelt langenud lehtedega ja paljud haaravad kohe reha järele. Tegelikult on kasulik lehti riisuda kevadel, sest lehed on mulla elustikule ja putukatele talvel tekiks ehk kaitsevad külma eest ning lehtede puu alt ära koristamine viib ära toitained. Mõningate puude lehed on kevadeks ka kenasti ära lagunenud (nt õunapuu, vaher, kask, pärn), kui nende kiht pole väga paks olnud, aga tamme, pöõgi või haava lehed

Koolitusel osalenu visand elurikkast aiaist

ei taha selle aja jooksul laguneda. Kokku riisutud lehed sobivad väga hästi kompostamiseks. Puulehti soovitakse ka multšida, kuid see on kahe otsaga asi, sest kuigi tekkiv mass jääb puude alla alles, hävitab multšimine nende (nt väikeste putukate) elu, kes sinna lehtede vahele juba ennast sättinud olid.

Elurikkust aitab toetada ka hooletusse jäetud ehk metsiku nurga olemasolu, kuhu on võimalik koguda näiteks lehti ja murdunud või lõigatud puude oksa. Selline hunnik pakub samuti elupaiku, kuna on talvitumiseks sobilik paik nt tolmeldajatele. Kindlasti ei tohi pikalt seisnud oksahunnikut põlema panna, kuna niiviisi võivad hukkuda siilid, linnud, putukad. Kui on soov oksa põletada, siis tuleb seda teha kohe peale nende koristamist.

Kahjuritest vabaks mürkideta

Iga aiapidaja puutub kokku nii umbrohu kui kahjuritega,

mille tõrjeks kiputakse kasutama erinevaid mürke. Mürke aga ei tohi oma aias kindlasti kasutada, kuna sellel on pikk kahjulik mõju keskkonnale, sh põhjaveele. Umbrohu vastu aitab klassikaline rohimine ja näiteks kasvuhooes taimede multšimine põhu või lambavillaga. Umbrohuga ei tasu ka sõdida seal, kus see sind ei sega, sest tülikaks peetud liigid (nt naat, võilill, ohakas jpt) on tegelikult tolmeldajatele ja teistele putukatele väga olulised.

Elurikkas aias eksisteerivad taimekahjurite vaenlased ehk linnud, konnad ja siilid, aga kahjurite tõrjeks saab kasutada sünteetiliste taimekaitsevahendite asemel looduslikke, nt nõgesevett. Lisaks on olemas kahjureid peletavad taimed, kuid et peletav mõju oleks piisav, peab peletavalt toimivat taime olema umbes sama palju, kui taime, mida soovitakse kaitsta. Näiteks küüslauk mõjub peletavalt lehetäidele, maakirpudele, sibulakärbestele ja lestadele,

saialill mõjub peletavalt lehetäidele, kartulimardikatele, karilastele. Võib teha nn Tootsi peenra, kus kasvavad erinevad taimed, mistõttu on kahjuritel peremeestaime raskem üles leida erinevate lõhnasagude tõttu. Sajaprotsendilist tulemust ei saa keegi garanteerida, aga sellisel viisil tegutsedes ehk mürke mitte kasutades säästad nii enda kui ka keskkonna tervist.

Mürkidest hoidumine on vajalik tegelikult nii mulla elurikkuse, looduslike tolmeldajate kui ka aialindude seisukohast. Mulla elurikkuse jaoks on oluline, et nii lillepeenardes kui ka aiamaal oleks võimalikult vähe katmata mullapinda. Taimede ümbrus on võimalik katta näiteks multšiga, sest niiviisi on tagatud mulla niiskus ja hoitud kasulikud mullaorganismid. Peenarde rajamisel ja uuendamisel peaks kasutama komposti ja sõnnikut. Pidevalt õitsev aed aitab toetada looduslikke tolmeldajaid, milleks on sobilikud taime-

liigid nt liivatee, iisop, pune, mündid, ussikeel, äiatar, arujumikas, peetriteht, ristikud, mesikad, kurgirohi, varemerohi. Aeda võib paigaldada ka putukahotelli, kuid selleks pole vajalik osta valmistoodet poest, sobib ka punt kuivanud pillirookõrvi, mis on näiteks puutüvede vahele paigutatud. Ka juba mainitud veesilm on tolmeldajatele ja aialindudele vajalik. Aialindude jaoks on oluline, et aias oleks veel pöösaid, mitmekesine puit- taimede struktuur ja ruumi olemasolul erineva suurusega pesakastid.

Nagu näha, on aia loodussõbralikumaks muutumiseks väga palju võimalusi ja igäiks saab sellesse panustada. Kui märkad näiteks naabri aias niitmata aianurka, kõdunevat puutüve, lehehunnikut või oksakuhilat, siis ära märka tema laiskust, vaid hoopis elurikkuse hoidmist!

Koolituse läbiviimist toetas SA Keskkonnainvesteeringute Keskus looduskaitse programmist.

PILTUUDIS

Möödunud aastal kaasati kogukonnad, et valla eri paigus üheskoos silmailu ja elurikkust luua. Rajati lilleniitude pilootalad Ares, Jõesuus, Saugas, Sindis ja Toris. Niitude juurde paigaldatud infotahvliatel on kirjas, mis taimede seemned külvati. Tahvliil olevate piltide abil saab teada, millised taimed niidul juba õitsevad ja milliste õitsemist võib oodata järgmistel aastatel. Samuti saab tahvlielt väärt teadmist lilleniitudest ja nende olulisusest. Lisaks vähendab vald niitmist aladel, mis ei ole aktiivses kasutuses. Ikka selleks, et luua liigirikkust, elu- ja toitumispaiku tolmeldajatele ja teistele loomaliikidele. Needki alad on varustatud infotahvliteliga.

Pildidel (vasakult): Sauga lilleniit, punane pusurohi Saugas, mesilane ja harilik ussikeel Ares

Fotod: Kärt Linder

TORI VALLA KORRALDATUD JÄÄTMEVEO INFO MEELDETULETUS

Käesolevas infolehes tuletame meelde enim probleeme tekitanud jäätmeliikide kogumise ning üleandmise tingimused biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete, biolagunevate aia- ja haljastusjäätmete ning segapakendijäätmete puhul.

Biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete üleandmine on kõigile jäätmevaldajatele kohustuslik, kes asuvad tiheasustusalal ja kompaktses hoonestusega alal. Jäätmed tuleb üle anda konteineriga. Lubatud on rakendada jäätmete kohtkompostimist kompostriga, mis vabastab jäätmevaldaja jäätmete üleandmise kohustusest. Kompostimine ei välista võimalust jäätmevaldajal kasutada jäätmete kogumismahutit ning anda jäätmeid üle jäätmevedajale näiteks talvisel perioodil. Kompostimise toimingut rakendamisel tuleb jäätmevaldajal esitada Tori Vallavalitsusele vastav taotlus.

Biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete üleandmine jäätmevedajale on TASUTA. Biojäätmete konteineris on aastaringelt lubatud kasutada vooderduskotina nii biolagunevat kui tavalist plastikaatkotti (olenemata värvusest). **Kuid tähele tuleb panna, et biojäätmed ise tuleb konteinerisse panna kas lahtiselt, paberkotis (või ka ajalehe sisse keeratuna) või biolaguneva kotiga.**

KOGUMISMAHUTISSE VÕIB PANNA:

- Riknenud toit ja toidujäätmed
- Tahked riknenud puu- ja köögiviljad, nende koored
- Liha- ja kalajäätmed, kalaluud
- Muna- ja päklikoored
- Pabermassist munarestid
- Majapidamispaber, pabersalvrätid
- Kohvipaks, paberfiltrid
- Lõikelilled, ilma potita toataimed

KOGUMISMAHUTISSE EI TOHI PANNA:

- Tavalised kilekotid, toidupakendid
- Kassiliiv, tuhk, suitsukonid
- Vedelad toidujäägid, toiduõli,
- Suured kondid
- Kiletatud või vahatatud pinnaga või kileaknaga paberkotid
- Küpsetuspaber
- Vanad ravimid
- Mähkmed, hügieenisidemed
- Tolmuimejakotid
- Kunstlilled, küünlad
- Lille- ja salatipotid

Biolagunevate aia- ja haljastusjäätmete vedu teostatakse tellimuse alusel kõigilt jäätmevaldajatelt, kellel vastavaid jäätmeid tekib. Üleandmine jäätmevedajale on kogumiskotiga ning TASUTA. Jäätmevedaja osutab vedu vastavalt jäätmevaldaja tellimusel ajavahemikus 1. aprill kuni 30. november kogumisringidena. Kogumisringid toimuvad vähemalt 1 kord kuus. Aia- ja haljastusjäätmete veo tellimisel peab jäätmevaldaja andma jäätmevedajale teada äraantavate jäätmete ligikaudsed kogused. Jäätmevedaja teavitab jäätmevaldajat veo toimumise kuupäevast ette vähemalt 1 nädal.

Üleantavad aia- ja haljastusjäätmed peavad olema pakitud eelistatavalt läbipaistvatesse kottidesse. Kui läbipaistvaid kotte ei ole kaubandusest saada, võib kasutada tavalisi plastikaatkotte olenemata värvusest. Kui aia- ja haljastusjäätmete kott sisaldab võõriseid, on jäätmevedajal õigus jätta kott vedamata. Kotid tuleb paigutada asukohta, millele on tagatud jäätmevedajale ligipääs.

Kes aia- ja haljastusjäätmeid jäätmevedajale üle anda ei soovi ning omab kinnistul kompostimise võimalust, võib nõuetele vastavalt jäätmeid kohtkompostida (näiteks aunas).

Kogumiskott võib sisaldada üksnes aia- ja haljastusjäätmeid (puulehed, väiksemad oksad, muru, õunad jms).

Segapakend tuleb koguda muudest jäätmetest eraldi, kuid üleandmiseks on erinevaid võimalusi: selleks ettenähtud pakendipunktis, jäätmejaamas, anda üle pakendiorganisatsioonile või korraldatud jäätmevedajale. Segapakendite tekkekohal üleandmine korraldatud jäätmevedajale on TASUTA. Üleandmine jäätmevedajale on võimalik kogumismahutiga või pakendikotiga. Pakendikotid annab igale soovijale jäätmevedaja ja seda tasuta. Pakendikoti saamiseks tuleb pöörduda jäätmevedaja klienditeeninduse poole. Kui jäätmevaldaja soovib segapakendit anda üle oma konteineriga, tuleb tal tähistada konteiner vajalike andmetega (aadress, jäätmeliigi nimetus).

Pakendid peavad olema oma tootest tühjad, vajadusel kergelt loputatud. Määrdundud pakendid tuleb panna segaolmejäätmete konteinerisse.

Segapakendina tuleb eraldi koguda:

- Karastus- ja alkohoolsete jookide (pandimärgita) pudelid, alumiiniumpurgid (v.a klaaspudelid)
- Toiduainete purgid
- Kilekotid ja pakkekile
- Toote ümber olnud penoplast (tuleb pakendada eraldi kotti)
- Kosmeetika- ja hooldustoodete ning tarbekaupade pakendid
- Piima- ja piimatoodete, mahla- ning veinipakendi (kile- ja tetrapakend)
- Metallkorgid ja -kaaned
- Salatikarbid
- Konservikarbid
- Leiva ja saia kotid, singi ja juustu pakendid

Vajadusel võtke ühendust jäätmevedaja, AS Eesti Keskkonnateenused, klienditeenindusega **e-postil** viiljandi@keskkonnateenused.ee või telefonil 435 50 25.

SUVINE SEIKLUSTE NÄDAL

Seikluste nädal saavad osaleda ainult ette registreerinud noored. Nendega koos toimetavad meie noorsootöötajad Helen ja Helina!

7.-9. AASTASTELE

35 EUR

osalustasu sisaldab söögi- ja näkspäuse

Pane end kirja seikluste nädalasse FB lehel järgitav lingil!

NÄDALA TEGEVUSED

- kunstilised eneseväljendused
- sportlikud tegevused
- esmaabi põhitõed
- kokkamine
- väljasõit

SAUGA NOORTEKAS

05. - 08. AUGUST 2024
10.-17.00.

SAUGA ANK

lisainfo ja küsimused saugaank@torivald.ee või 56951200

KOHTI JAGUB KIIREMATELE KOHA TAGAB OSALUSTASU MAKSMINE

Kõik, mida pead teadma Enefiti kiire internetiga liitumisest Tori vallas

Koduse internetiühenduse olemasolu on viimaste aastakümnete jooksul saanud pea sama oluliseks kui veevärk või elekter. Nõudluse suurenedes lisanduvad turule järjest kiiremad ja uuenduslikumad lahendused. Nii on viimastel aastatel juttu olnud uue põlvkonna sidevõrgust – kiirest internetist, millega liitumist pakub ka Enefit. Kuid millega täpsemalt on tegu?

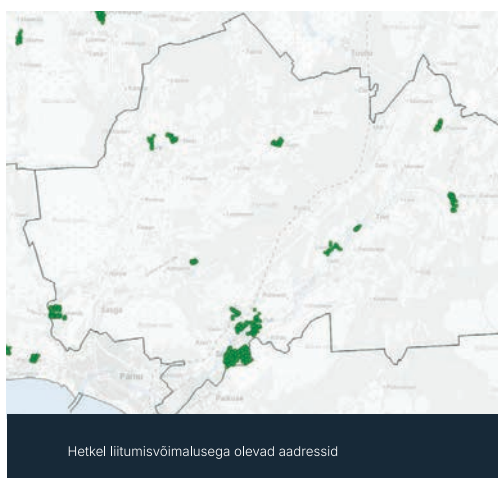
Enefiti kiire internetiga:

- naudid tulevikukindlat ja kvaliteetset interneti- ja teleühendust, mida ei mõjuta ilm, levi ega kasutajate arv;
- saad ühendada piiramatu hulgal seadmeid, vaadata filme, mängida arvuti-mänge, teha tööd või e-õpet ja seda kõike ühel ajal;
- säästad aega, sest ajad tähtsaid asju kodust lahkumata.

Lühidalt öeldes on kiire internet fiiber-optilisel valguskaabli põhinev sidevõrk, mis tagab igal ajal allalaadimiskiiruse kuni 1 Gbit/s. Tavakeeli tähendab see, et kodus võib korraga tööle panna kõik liikuvat pilti edastavad ekraanid ning andmesidet kasutavad seadmed. Tehnilisemaks minnes on tegemist sideteenusega, mille eripära peitub tema andmeedastusviis – optilistel kaablitel, mille kiud on valmistatud klaasist. Sellised kaablid kasutavad andmesignaali edastamiseks valgust, mis võimaldab edastada signaali kiiremini ja kordades pikemate vahemaade tagant. Enefiti kiire interneti võrk on operaatorineutraalne, mis tähendab, et klient saab endale ise valida

sobiva interneti- ja teleteenuse pakkuja. Jätkata võib juba olemasoleva pakkujaga või otsustada täiesti uue kasuks – mõlemal juhul on kliendil turu suhtes parim positsioon ja võimalus teha valikuid oma soovide järgi. Täna on Enefit loonud ülikiire interneti- ja teleteenuse valmiduse ligi 80 000 aadressile üle Eesti. Neist pooled on ehitatud riikliku toetusmeetme abil, mis vältas viis aastat ning sai eduka punkti eelmise aasta lõpus. Töö suurema katvuse nimel jätkub ning uusi liitumisvõimalusi lisandub käesoleval aastal veelgi juurde.

Margus Malv
Enefiti sidelahenduste juht

Hetkel liitumisvõimalusega olevad aadressid

Enefiti kiire internetiga saab hetkeseisuga Tori vallas liituda 1940 aadressil.

Kuidas liituda?

Kontrolli, kas Enefiti kiire internet laieneb sinu aadressile. Kui jah, siis sõlmi leping meie e-teeninduses.

Ehitame sidevõrgu. Teeme kõiki ühe piirkonna ehitustöid korraga.

Anname teada, kui kiire tele- ning internetivõrk on kasutamiseks valmis.

Vali sobiv operaator ja sõlmi leping.

Naudi! Kiire interneti hüved on su kodus olemas.

Enefit

www.enefit.ee/kiireinternet

Tunnustati valla edukaid õpilasi

HERVE MERIVALD
HARIDUSJUHT

Tori valla edukatele õpilastele toimus Sindi seltsimajas 3. juunil pidulik vallavanema vastuvõtt. Vastuvõtul tunnustati õpilasi, kes on saavutanud käesoleval õppeaastal väga häid õpi- ja sporditulemusi ning märkimisväärsed tulemusi olümpiaadidel, konkurssidel nii maakondlikul kui vabariiklikul tasemel.

Vastuvõtule oli kutsutud 70 õpilast, koolijuhid ja 31 juhendajat.

Are kool Õpilased

- 1. Liisa Ivanova
- 2. Helyana Kakko
- 3. Hety Lily Müristaja
- 4. Annika Nairis
- 5. Kairon Hütt
- 6. Isabel Murru
- 7. Henri Steinberg
- 8. Kusti Kuusik
- 9. Lili-Marleen Ojaments
- 10. Märt Talimaa
- 11. Kerlin Hütt
- 12. Greete Mai Wasidlow
- 13. Rasmus Pulk
- 14. Andro Pähkel
- 15. Jan-Gerdo Klaas
- 16. Krisander Kivisaar
- 17. Mattis Niine
- 18. Kristofer Toome
- 19. Henri Eduard Kakko

Juhendajad

- 1. Tiit Rätsep
- 2. Marju Sepp
- 3. Leelo Lusik
- 4. Mirjam Liik
- 5. Evely Pajula
- 6. Ülle Tiimus

Tori põhikool Õpilased

- 1. Kirke Tölp
- 2. Sten Parm
- 3. Raili Kurm
- 4. Önneliise Seling
- 5. Sander Loite
- 6. Kristina Paju
- 7. Guido Tael
- 8. Mattias Johannes Uus
- 9. Sigrid Parm
- 10. Triin Toht
- 11. Elis Hunt

Juhendajad

- 1. Astrid Roosileht
- 2. Heli Mitt

- 3. Kaja Maripuu
- 4. Anne Rätsep
- 5. Tiina Tominga-Ergezinger
- 6. Eva Jansen-Mann

Sauga põhikool Õpilased

- 1. Alex Novikov
- 2. Eliise Ellik
- 3. Ranno Peet
- 4. Richard Müller
- 5. Marin Tiits
- 6. Jarek Kuldmaa
- 7. Reiko Lilletai
- 8. Risto Lilletai
- 9. Mariite-Marleen Siitam
- 10. Noora Kukk
- 11. Leona Ameli Karist
- 12. Romeo Meriko Liin
- 13. Stig Airon Jaakson
- 14. Kristella Kajamäe
- 15. Mirabel Chrystelle Jaakson
- 16. Maarja Elisee Kalmus
- 17. Keira Tomson
- 18. Adell Roos
- 19. Helisa Kivi

Juhendajad

- 1. Heli Alumets
- 2. Marika Hoolma
- 3. Romet Mihkels
- 4. Angela Sinimägi
- 5. Maile Lilletai
- 6. Karoliine Pöder
- 7. Merike Rahtma
- 8. Magdalena Donerstak

Sindi gümnaasium Õpilased

- 1. Eduard Mattiisen
- 2. Mia Mirell Klaanberg
- 3. Carolyn Lainoja
- 4. Merili Linnas
- 5. Kennet Kampus
- 6. Egert Viidebaum
- 7. Kristjan Maripuu
- 8. Virginia Neeme
- 9. Vanessa Viikoja
- 10. Rasmus Kadak
- 11. Erel Eendraid
- 12. Saamuel Mitt
- 13. Greete Tammsalu
- 14. Alicia Isabella Sidron
- 15. Sten Eric Hansen
- 16. Trevor Tornik

Juhendajad

- 1. Sirje Tannebaum
- 2. Kaidi Vabrit
- 3. Raili Juss
- 4. Kauri Mitt
- 5. Katrin Kallit
- 6. Eneli Arusaar
- 7. Tõnu Tõniste
- 8. Jelena Kuvšinova

Tammiste lasteaed-alkkool Õpilased

- 1. Torm Platais
- 2. Triinu Kalsoja
- 3. Helis Hunt
- 4. Silvia Reek

Juhendajad

- 1. Anu Nõmm
- 2. Kai Kukk

Sindi muusikakool Õpilased

- 1. Grete Reinsalu
 - 2. Ebe-Triin Reinsalu
- ## Juhendaja
- 1. Merit Hirvoja-Tamm

Vallavanem tänas õpilasi ja nende juhendajaid väga hea töö eest. Edukatele õpilastele anti üle kiituskirjad ja premeeriti neid Apollo kinkekaardiga. Ka edukate õpilaste juhendajad said vallavanema tänukirjad.

Piduliku meeleolu loomiseks andsid Sindi muusikakooli õpilased toreda kontserdi, pakuti kooki ja morssi. Sündmuse jäädvustamiseks said kõik soovijad fotograafil lasta ennast pildistada.

Vaata pilte uudised.torivald.ee

Pärnumaa tublide õpilaste tänapäev toimus 4. juunil Estonia Resort Hotel & SPA konverentsikeskuses. Tori valla oli tänuüritusele kutsutud neliteist õpilast:

Are kool

Lili-Marleen Ojaments, 6. klass
Kairon Hütt, 8. klass

Sauga põhikool

Marin Tiits, 8. klass
Ranno Peet, 9. klass
Richard Müller, 9. klass

Tori põhikool

Sten Parm, 4. klass
Sander Loite, 8. klass
Önneliise Seling, 8. klass

Tammiste lasteaed-alkkool

Triinu Kalsoja, 2. klass

Sindi gümnaasium

Sten Eric Hansen, 6.a klass
Carolyn Lainoja, 9.a klass
Trevor Tornik, 11.a klass
Virginia Neeme, 12.a klass
Vanessa Viikoja, 12.a klass

Pärnumaa tunnustuse ja tänu andsid õpilastele üle Pärnumaa omavalitsuste liidu üldkogu esimees Lauri Luur ja Pärnumaa omavalitsuste liidu hariduskomisjoni esimees Jana Malõh. Tänapäeva külalised said nautida teadusteatri Kolm Pörsakest etendust ja selles ka ise kaasa lüüa. Päeva lõpetuseks pakuti kõigile torti. Oli igati tore ja pidulik üritus.

Tammiste lasteaed-alkkoolis tähistati perepäeva

HELEN EESKIVI
TAMMISTE LASTEAED-ALGKOOLI
ÕPETAJA

Tammiste lasteaed-alkkoolis oli 6. juuni eriline päev, nimelt perepäev. Lapsed valmistusid selleks sündmuseks pikalt, õppides selgeks näidenditekste, laule ja tantse ning valmistades ise viineripirukaid ja küpsisetorti.

Koos vihmapilvede, päikese ja tuulega jõudiski kätte perepäeva õhtu, kuhu olid oodatud kõik koolilaste emad-isad, vennad-õed ja vanaisad-vanaemad. Pidul algas kontsertetendusega saalis, kus külalisi tervitas meie direktor Oksana Laanemets ja tänas kogu kooliperet väga hea koostöö eest, mille tulemusel meie kool nii kiirelt kasvab ja areneb.

Kontsertetenduses toodi publiku ette kaasajastatud Piibeleheneitsi lugu, mille vahele olid oskuslikult piktitud teemakohased laulud ja tantsud. Õpetaja Ülle käe all õppisid lapsed terve

Tammiste lasteaed-alkkooli perepäeval sai mitmes mängus osavuse ja nutikuse proovile panna

Foto: Kairi Liik

NOORTENURK

Saugas toimub suvel Eesti noortevolikogude aasta tähtsündmus

JOOSEP AILISTE
TORI VALLA
NOORTEVOLIKOGU ESIMEES

Tori noortekogul on seljataga järjekordne tööine kevad. Osalesime spordiürituste korraldamises, arendasime koostööd üle-eestiliste ühendustega ning seisme Tori pangaga automaadi ja Eametsa laste mänguväljaku ehitamise eest. Saime teada ka väga olulise uudise: Eesti noorteühenduste liidu aasta tähtsündmus Osalusakadeemia toimub sel suvel meie vallas Sauga noortekeskuses.

11. aprillil koosolekul Saugas arutasime esmalt koostööd teiste noortevolikogudega. Üle-eestilisel tasandil seob noorteühendusi Eesti noorteühenduste liit ehk ENL, kuid Pärnumaa tasandil ei toimu koostööd juba mitu aastat. Ühise koostöö eesmärgi saatsime kirjad kõigi Pärnumaa omavalitsuste noortevolikogudele, kuid planeerisime koostööd ehk liiga lühikese etteteatamisega, sest reageerisid ainult ühe piirkonna esindajad. Kuigi koostöökoostumise korraldamine seekord ei õnnestunud, teeme uue katse suve lõpus.

Teist aastat järjest toimus Tori õpilasesinduste inspiratsioonipäev, mis sel korral leidis aset 3. mail Sauga noortekeskuses. Noortevolikogul oli päevaprogrammis oluline

aasta vanu häid lastelaule, mis kindlasti töid vanematele mälestusi oma lapsepõlvest. Õpetaja Anu õpetas selgeks hoogsad tantsu- ja akrobaatikakavad. Kõik õpilased said laval oma rollis särada. Lastes esitus tõi rõõmu ja pisaraid õpetajate, vanemate ning teiste külaliste silmadesse.

Peale kontsertetendust paluti lapsed ja pered lahkelt keha kinnitama laste valmistatud pirukate ja küpsisetortidega. Sinna kõrvale sai mõnusalt ka juttu puhuda või ringi uudistada. Kui kõhud olid täis, lubas ilmataat meil lahkesti kooliõuel veidi mängida. Pered jagunesid meeskondadesse, kes võistlesid omavahel Smirre tähe kokkupanemises, laululahingus ja korvpalli visetes. Lõpuks võitis koostöö, laul ja julge pealehakkamine. Üks kaunis pidu oli taas peetud ja südame-tesse jäi suur koosolemise rõõm.

Tori valla õpilased Pärnumaa tublide õpilaste tänapäeval

Foto: Haide Rannakivi

Kastaninublud õpetajatega

Foto: Maria Sinisalu

„Hüvasti, lasteaed!“ hüüdis sel aastal Tammistes 21 last

RIINA PINSEL
TAMMISTE LASTEAED-
ALGKOOLI ABIÕPETAJA

Sel aastal lõpetas Tammiste lasteaed-alkkooli lasteaia üks teadmistehimuline Urvakeste rühma laps ja 20 särasilmset Kastaninublude last.

Viimased nädalad olid Kastaninubludel täis lusti ja rõõmu. Sõime õues hommi-kuputru ja puhkasime lõuna ajal õues. Ühel õhtul tulime lasteaeda tagasi, et veeta üks vahva öö oma armsas rühmas. Õösel käisime teleskoobiga kuud otsimas ja diskot tantsimas. Kui oli aeg puhkama sättida, sai iga laps endale rühmaruumis sobiva koha

leida. Magajaid oli laudade all ja voodite all. Järgmisel päeval olid vanemad teinud lastele üllatuspeo. Lasteaia tagahoovis oli püsti pandud uhke batuut ja laud oli kaetud. Muidugi ei puudunud jäätisekaubik, mis tulede ja vilede saatel lastele jäätist tõi.

Viimasel nädalal jõudsim külastada ka pealinna ja mängisime Miiamilla lastemuuseumis.

Enne uhket aktust jõudsim käija kõik koos Kaubamajakas DaVinci restoranis söömas. Iga laps sai valida ja ise tellida endale roa ja magustoiduks valisid lapsed just selle maitsega jäätise, mis nendele kõige rohkem maitseb.

31. maikuu päeval oligi selles rühmas viimane päev. Vanematele said lapsed veel viimast korda kõik koos laulda, tantsida, luuletusi lugeda. Rõõmurohke ja lõbus aktus lõppes tunnistuste jagamisega.

Urvakesed korraldasid lõbusa pikniku Rannapargis ja samal päeval ka vahva aktuse, kus lauldi, loeti luuletusi, toodi esile kooliminejat, sooviti talle edukat kooliteed ja lehvitati hüvastijätuks.

Kooliminejad jäävad meelde kui uudishimulikud, viisakad ja arukad inimesed. Önn oli olla teiega sel vahval teekonnal.

Sinilillemängud Jänesselja lasteaias

RIINU VEBER
JÄNESSELJA LASTEAIA
LIIKUMISÕPETAJA

Oli ilus päiksepaisteline neljapäev ja Jänesselja lasteaia hoovi peal käis tihe siblimine, sest kohe-kohe oli algamas iga-aastane maakonna lasteaedadevaheline spordivõistlus „Sinilillemängud“.

Jänesselja staadionile oodati võistkondi Torist, Pärnu-Jaagupist, Tootsist, Arest, Tammistest ja Vändrast. Jänesselja lasteaeda esindas sellel korral kaks sportlikku koosseisu – Sipsikud ja Tibud. Kokku oli võistlustules üheksa võistkonda.

Mööduvõtt toimus seitsmel alal ja kuna meie laste-

aias on suur rõhk rahvapärastel, said kõik alad endale ka vanasõnade näol uued nimed – takistusrada (tublidus ei tule tööta, osavus ei hooleta), pendelteatejooks (aega läheb, aga asja saab), noolevise (lind lendab, seni kui ta pesa leiab), korvpalli täpsusvise (püsivus viib sihile), kummikuvis (mida kaugemal, seda kallim), hoota kaugushüpe (kirp on kähku kargama) ja kotisjooks (tühi kott ei seisa püsti).

Kõikidel aladel toimus tihe rebimine esikolmiku kohtadele ja Jänesselja lasteaed suutis mitmel alal medalid kaela saada. Isabel Berdaru saavutas hoota kaugushüppes ja kotisjooksus 1. koha. Lucas Lill saa-

vutas kummikuviskes ja kotisjooksus 1. koha, hoota kaugushüppes 2. koha ning täpsusviskes 3. koha. Ranel Metsaveer saavutas kotisjooksus ja kummikuviskes 2. koha ning Rennet Press hoota kaugushüppes 3. koha. Võistkondlikest aladest saavutas Jänesselja kaksikvõidu nooleviskes, kus esikoha noppisid Sipsikud ja teise koha Tibud. Üldarvestuses saavutas 3. koha Tori lasteaed, 2. koha Tammiste lasteaed ja 1. koha Jänesselja lasteaia Sipsikud. Tibude võistkond tuli auväär viiendale positsioonile. Suur tänu kõikidele väikestele sportlastele ning Jänesselja lasteaia kollektiivile, kes tagasid võistluse sujuva korralduse!

Jänesselja lasteaia Sipsikute võistkond sai „Sinilillemängudel“ kaela kuldmedali

Foto: Margit Blehner

Kuidas puu- ja köögiviljad mahla ja jäätise sisse saavad

RITA REILENT
SINDI LASTEAIA SEKRETÄR
PRIA PROJEKTI JUHT

Sindi lasteaed püüab igal aastal osaleda PRIA koolikava kaasnevate haridusmeetmete toetustaotluses. Rohelise Kooli programmis osalejana väärtustame kodumaise toidu tarbimist ja püüame igati toetada lapsi tervisliku valiku tegemisel.

Kui eelmisel aastal keskenduti piimatoodetele, siis sellel aastal võeti fookusesse puu- ja köögiviljad. Mahlametsa ja Piesta Kuusikaru talud olid lähelt nõus lapsi vastu võtma.

5–6aastased ja 6–7aastased lapsed käisid PRIA projekti raames Mahlametsa talus uurimas, kuidas puu- ja köögiviljad mahla ja jäätise sisse saavad. Talu perenaise käest said lapsed teada, kuidas mahla- ja jäätisetegu käib. Sealses talus püütakse toota võimalikult loodus-säästlikult, mis läheb kokku

Sindi lasteaia lapsed uurisid Mahlametsa talus mahlategu

Foto: Sindi lasteaed

ka meie Rohelise Kooli põhimõtetega. Elektrit saadakse päikesepaneelidega, sooja maaküttega, vesi aga jõuab puhastatult taas kasutusse. Mahlateost üle jäävad „õunapitsad“ söövad ära lehmad ja metsloomad. Super!

Lahti räägiti sõnad „mahe“ ja „ringmajandus“. Lisaks sellele said lapsed mekkida erinevaid mahlu ning jäätiseid.

4–5aastased lapsed külastasid Piesta Kuusikaru talu ja said teada, kuidas õunamahla tehakse. Lapsed tutvusid

aiaga, kus õunad kasvavad. Moodustati võistkonnad ja lapsed said proovile panna oma terava silma ning hea kuulmise. Selleks, et mahlategu paremini selgeks saaks, tehti kogu protsess ise läbi. Tulenevalt aastaajast veel

päris õunu korjata ei saanud, kuid laste jaoks olid laiali laotatud värvilised pallimere pallid ehk mänguõunad. Õunad tuli kokku korjata, korvidega tehasesse viia, lindile valada ja sorteerida. Plastikõunu pesema, purustama ja pressima ei hakatud, sest nendest head mahla ei saa, kuid kogu protsess räägiti läbi. Ekskursiooni lõpus said kõik Piesta toodangut proovida ja oma lemmikjoogi valida.

Tänu neile õppekäikudele oskavad Sindi lasteaia lapsed teha tervislikumaid valikuid nii jäätise kui mahla osas, eelistades mahedalt toodetud ja kodumaiste tootjate säilitusainevabu tooteid.

Lisaks sellele saime PRIA kaudu suure hulga seemneid, et täita lasteaia peenrakastid ja kasvahoone taimedega. Lapsed said vaadelda seemne idanemist ja kasvamist taimeks, kastes ja hoolitsedes taimede eest kuni maha istutamiseni. Edasine töö jätkub rohimise, kastmise ja lõpuks

saagi koristamisega. Saak viiakse õppekööki ja valmistatakse sellest koos rühmaga toitu. Tänu taimede eest hoolitsemisele oskab laps mõista, kust on pärit meie toit ja mida toidu saamiseks tegema peab, tunneb ära aias kasutatavad tööriistad ja oskab neid eesmärgipäraselt kasutada.

Tänu osahingule Saari-oinen Eesti sponsorlusele toimus Pipi pannkoogihommik Mamma kõrvitsa-kohupiima pannkookidega. Lahke Pipi oli lisaks lasteaialastele vanaema juurde pannkooke sööma kutsunud oma sõbrad Sipsiku, Vöililletüdrukud ja klounid. Härra Nilsson, va vigurivänt, oli aga pannkoogid laste eest ära peitnud. Õnneks leiti koogikesed üles ja sai lustitud ning mängitud. Lapsed said end proovile panna erinevates jõu- ja ilunumbrites. Ilm oli mõnusalt soe ja pannkoogid koos oma õppeaiast korjatud rabarberitest tehtud morsiga maitseisid imeliselt.

Sindit oli eesti lipu 140. aastapäeval kogu päeva rohkemgi kui Sindis

URMAS SAARD
KÜLAUUDISED

4. juuni ennelõunal teadvustas Sindi gümnaasiumi 6. klassi õpilane Sten Eric Hansen Tre Raadio Pärnu stuudios meie lipu olemust ja jagas üldteavet. Üleriigilistes raadiojaamades kõlas erinevates saadetes Sindi või Sindi gümnaasiumi nimi ja õpetaja Eneli Arusaare õpilased osalesid ka Pärnus tähtpäeva pidustusel.

„Terve minu 2.a klass oli Pärnu Iseseisvuse väljakul. Meie kava jutustas sellest „Millest räägib minuga Eesti lipp?“ Lapsed ise kirjutasid ja panime koos kava kokku. Olen nende üle väga rõõmus. Kogu mu 2.a oli ka õhtul Sindis toimunud rongkäigus kohal,“ rääkis Arusaar rõõmust säravatel silmadel.

Eesti lipu seltsi Sindi osakonna toimekas toimikond on tilluke, aga haarab endaga kaasa koduse kogukonna seda osa, kellele on tähtis ja armas meie sinimustvalge lipp. Oluline partner on olnud Sindi gümnaasium ja lasteaed, samuti muusikakool, ilma nendeta ja arvuka noorte osaluseta oluks lipu päevade, aga ka riigi sünnipäevade tähistamised kahvatud.

Noored innustavad täiskasva-

Eesti lipu päeva rongkäik

Foto: Urmas Saard

nuidki. Nii pikeneb seltsi heade toetajate nimestik veelgi pikemaks: Sindi laulukoor on seltsi ettevõtmisi saatnud aegade algusest. Oluline on Tori vallaametnike, kultuurikeskuse ja seltsimaja toetus. Kristel Reinsalu isik pole märgatav üksnes laulukoori ees dirigeerides, vaid ka seltsimaja innukas abis kõigega, mida lipu päeva tähistamine nõuab.

Silma jäi sümbolises tähenduses väärtuslik kogemus. Seltsi Sindi osakonna liputoimikond koostati

nõnda, et kuldsete narmastega esinduslippu kandis seltsi liige, kuid Marko Šorinit assisteerisid kooliõpilased – järelkasvav osa, et kestaks kestvus!

Rein Vendla noorte puhkpilliorkester sammus aegsasti enne pidulikku hetke koolimaja esise väljaku murule ja mängis kogunevale rahvale meeleolukaid melodiasid.

Šal-lal-laa, Tammiste naiskoor ja Sindi gümnaasiumi noored mehed laulsid ühendkoorina „Eesti lippu“.

Tervitas Tori vallavanem Lauri Luur. Alati püüab Sindit külastada lipu seltsi juhatuse esimees Jüri Trei, kes seekord tänas tänukirjaga Asko Arut panuse eest lipu seltsi tegevuse toetamisel. Asko Aru oli üks neist, kes seisis noortega ühises lipuriviski.

Läbi linna kulgenud rongkäiguga ühines taas enamik kohalviibinuid. Rivistust ja rongkäiku korraldas seltsi liige Chätlyn Parts. Koolimaja õuel toimunud kontsertkava oli publiku hinnangul õnnestunult kokku seatud. Kava läbisid Arusaare näiterühma laste sõnalised etteasted.

Heidi Vellend vahendas ühis-meedias oma muljeid kuuldist ja nähtust: „Torupill ja viiul kõlavad imehästi kokku – on nad ju eestlaste vanimad rahvapillid kandle kõrval ja kunagi oli aeg, kus lausa igas külas oli nende pillide valdajaid.“

Sindi gümnaasiumi direktor Katrin Kohjus meenutas 24. veebruari kohtumist sinimustvalgete lippude all samas koolihoone juures. Tal oli kaks soovi: rääkida üksteisele eesti lugusid ja palve, et igäüks meist võtaks omale eesmärgiks ühineda mõne koori, laulu-, pillimängu- või näiterühmaga. „Meie asi on hoida ja arendada eesti kultuuri. Mul on hea meel, et Sindi gümnaasiumis tegutsesvad mudilaskoor, poistekoor ja

segakoor ning rahvatantsurühmad ja näiteringid,“ tundis direktor head meelt. „Mina olen andnud lubaduse osaleda meie kooli neidudest ja naisõpetajatest koosneva naiskoori tegevuses ja pürgida järgmisel aastal suurele üldlaulupeole. Kas sinul on koor, pillimängu- või näiterühm, millega tegutsed?“ Kohjus soovis, et hoiaksime Eesti lippu kõrgel. „See on meie au ja kohus kanda, et seda aja möödudes saaksid au ja kohusetundega kanda meie lapsed!“

Sten Eric Hansen: „Sinine hüüab meile: jää isendaks, ole ustav oma rahvale ja tööle, et sindki usaldataks. Sinine on kokkukuuluvuse ja sõpruse märk. Must meenutab eesti rahva süngest minevikku, kodumaa musta mulda, luuletustes on musta peetud armastuse sümboliks. Valge väljendab lootust ja ausust. Valge sümboliseerib meie rahva püüdeid hariduse poole. Samuti Eesti kaskede valget koort, talvist valget lund ja suvisid valgeid öid.“

Lipu päeva kõige magusam osa saabus siis, kui esinejad paluti jää-tise kioski järjekorda ja kõigile kohalviibinutele pakuti marjakooki. Arve tasus vallavalitsus ja sööjatel ei tulnud sentigi välja käia.

Vaata pilte Külaaudiste kodulehelt kylauudis.ee.

Sindi raamatukogul jagub tegemisi tervesse aastaringi

RITA RAUDSEPP
SINDI RAAMATUKOGU JUHATAJA

Maikuu saatsime pensionile lugemiskoer Norberti, kes koos perenaise Leaga käis meie raamatukogus laste ettelugemist kuulamas lausa kuus aastat.

Eestis sai lugemiskoorte programm juba kümneaastaseks. Programmi eesmärk on, et laps saaks lugeda pingevabas ja meeldivas õhkkonnas, kus teda on kuulamas lugemiskoer ja koerajuht, kes ei anna lugemise ajal hinnanguid. Sindi raamatukogus käis Norbertile ette lugemas kümneid lapsi ning lapsevanemad on andnud tagasisidet, et lapse huvi raamatute ja lugemise vastu on ajaga kasvanud. Väikestele raamatusõpradele meeldis koeraga trikke teha ja mängida ning uhkusega räägiti tuttavatele, et nad käivad Norberti juures. Lisaks oli lastel sama külaskäigu ajal võimalus tutvuda raamatukoguga ja uudistada siinseid raamatuid. Tõsi, selle kuue aasta jooksul on olnud ka paar juhust, kus lapsevanem soovis aja registreerida, ise lootes, et koer loeb lapsele. Sellist koera paraku veel ei ole. Kogu lugemiskoorte programmi koordineerib Eesti abi- ja teraapiakoorte ühing. Siinkohal ongi üleskutse koeraomanikele, kel on kodus rahulik ja sõbralik koer ning endal huvi lugemisprogrammi vastu, pöörduge palun Eesti abi- ja teraapiakoorte ühingu poole. Raamatukogud väga ootavad lugemiskoeri!

Eelmisel hooajal käivitus meil väga populaarseks osutunud mudilasing „Raamatürüblikud“, kuhu

Raamatürüblikud

Foto: Rita Raudsepp

on oodatud 3–5aastased lapsed. Ringis loetakse, mängitakse, meisterdatakse ja vaadatakse raamatuid. Et kuueaastaselt lugemishuvi kuhugi ära kaduda ei saaks, valmistame juba praegu ette uut lugemismängude ringi, mis on mõeldud 6–8aastastele lastele.

Kogu õppeaasta vältel toimuvad raamatukogutunnid Sindi lasteaia mudilastele ja Sindi gümnaasiumi õpilastele. Sindi raamatukogu täidab nüüd ka kooliraamatukogu rolli. 2025. aasta märtsis saavad õpilased kohtuda kirjanik Jaanus Vaiksooga.

Käesoleval aastal on olnud tihe koostöö ka Sindi sotsiaaltöökeskusega – kohtuti lugemiskoer Norbertiga, toimusid raamatututvustused erinevatel teemadel ning õpiti, kuidas MIRKO platvormi kaudu endale raamatuid laenutada, populaarsed olid meisterdamise tunnid.

Kolm hooaega on edukalt toi-

minud Raamatukohvik täiskasvanutele.

Raamatukogus on võimalik vaadata maali- foto- või käsitöönäitusi. Ootame rõõmuga teateid, kui teilgi on töid, mida sooviksite näitusel eksponeerida.

Kõikides Tori valla raamatukogudes käivitus 3. juunist suvine lugemisingo lastele. Info ja mängulehed on raamatukogudes. Täiskasvanutele on lugemise põnevamaks tegemiseks käimas lugemismäng „Lugemise proovikivi“.

Osaleme suvel ka Eesti raamatukoguhoidjate ühingu projektis „Raamatukogud-muuseumid-noored“. Selle raames tuulutame vanu Sindi fotosid, mis lõpeb näitusega Sindi raamatukogus, kus projektist ka põhjalikumalt teada saab.

Huvi korral jälgi Sindi raamatukogu Facebooki lehte, kus on kõik meie tegemised kajastatud.

Mõnusa suvelugemisi!

RAAMATUKOGUDE LAHTIOLEKUAJAD SUVEL

1. juunist 31. augustini:

- Sauga raamatukogu E–R 11–18 (kinni 8. juuli – 2. august);
- Sindi raamatukogu E 11–18 ja T–R 10–17;
- Suigu raamatukogu E 15–19 ja T–R 11–17 (kinni 8. juuli – 4. august);
- Tori raamatukogu E–R 10–17 (kinni 1. juuli – 28. juuli);
- Tammiste välisteeninduspunkt K 9–15 ja N 9–17; (kinni 6. juuni – 9. august).
- Urge raamatukogu T 14–18.

12. juunist 31. augustini:

- Are raamatukogu E–R 11–18 (kinni 1. juuli – 28. juuli).

HEAD SINDI KANDI ROCKISÕBRAD

Sindi Rock tähistab selle aasta 19. oktoobril Sindi Seltsimajas oma 55. sünnipäeva. Sel puhul on plaanis oles seada näitus selle festivali värvikast ja põnevast ajaloost.

Kui kellelgi on kodus või sugulastel-sõpradel Sindi Rockiga seotud põnev materjali, siis ootame seda pikisilmi. Oodatud on fotod, trükised, ajaleheartiklid, kuulutused, salvestised, piletid, aga ka kirja pandud mälestused ja olevaade artistidest ning bändidest, kes erinevatel aegadel on Sindi Rock'i korraldanud või seal oles astunud.

Sindi piirkonna kultuurikorraldaja Kristel Reinsalu võtab Sindi Seltsimajas kõik rõõmuga vastu - oma tulekust võiks talle ette teada anda telefonil 5698 2812 või meiliaadressile kristel.reinsalu@torikultuur.ee

Maadleja Robyn Paulberg sooviks matil kohtuda Siberi Karuga

PIIA SALUNDI
TEABESPETSIALIST

Sumomaadluse värske Euroopa meistri Robyn Paulbergi käepigistus on maadlejale kohane – tugev ja kindel. Maadlusklubi Leo esindaja jäi Kreekas U23 vanuseklassi võistlustel alistamatuks ja tõi koju oma kaaluklassi kuldmedali. Kuigi tegu on tema sportlastee seni suurima saavutusega, tähistas Robyn võitu pigem tagasihoidlikult ja omaette – just nii talle sobibki.

Robyn on maadlusega üles kasvanud – ta oli alles viieaastane lasteaiapõnn, kui isa ta trenni pani. Kuna ala meeldis, jäi Robyn maadlusele truus ka koolis. Vahepeal mängis spordipoiss lisaks jalgpalli, kuid liiga tiheda päevakava tõttu tuli valida emb-kumb. Nii Robyn ise kui tema saavutused kõnelevad sellest, et valik oli õige. Robyni põhiala on Kreeka-Rooma maadlus, kõrvalt tegeleb ta teiste maadlusliikide ja Brasiilia *jiu jitsuga*. Tema arvates on Kreeka-Rooma maadlus väga hea baas: „See on olnud kõikide teiste võitluskunstide alus. Kui teen sumot, kasutan seal neid oskusi ära, samuti *jiu jitsus*.“ Viimasel paaril aastal pole ta Kreeka-Rooma maadlusega väga tõsiselt tegeleda saanud – ajateenistus tuli vahele ja hiljem on Robyn puudust tundnud samasse kaaluklassi kuuluvatest partneritest.

Võitlusspordi juures paelub Robynit see, et matil vastutab ta ainult iseenda eest, samuti vastasest üle olemise tunne, mis tekib hästi õnnestunud võtte puhul. Ta hindab kõrgelt ka võitlussporditreeninguid – need annavad tema arvates väga hea füüsilise ettevalmistuse ükskõik millise spordiala jaoks. Oma kogemustest teab ta, et maadlejal tekib väga hea kehatusnetus – nii vastase kui enda tunnetamine. Maadlusega sobib algust teha juba lapseas – seal on mängulisi elemente ja akrobaatikat, samas õpetab see ka distsipliini ja enesekontrolli. Enesekontroll on sumos hädavajalik – oma emotsioone ei tohi näidata isegi siis, kui kohtunik kuulutab välja tuleumuse. „Kui võidat matši ja näitad emotsioone välja, võib kohtunik teha otsuse et sa kaotasid,“ toob Robyn näite. Väljaspool maadlusmatti Robyn trennis õpitud võtteid õnneks kasutama ei ole pidanud. „Kui tekibki mingi olukord, suudan selle alati maha rahustada, ma ei viitsi tegeleda sellega,“ ütleb ta ise. Eks siingi tuleb kasuks sportlase rahulik

Robyn Paulberg võitis U23 sumo Euroopa meistri-võistlustel kuldmedali

Foto: erakogu

loomus ja oskus oma emotsioone ohjata. „Mind on väga raske nii vihale ajada, et teised ka sellest aru saavad,“ muigab ta.

Viimasel ajal peab Robyn ühitama treeningud koolikohustustega – praeguseks on tal selja taga aasta füsioteraapia õpinguid Tartu tervishoiukõrgkoolis. Õppimine on kulgenud üsna sujuvalt ja sportlastele on saadavad teadmised väga kasulikud. „Esimene semester oli raskem,“ hindab Robyn ise, „anatoomia tuupimine ei ole lihtne, aga see on väga vajalik. See on praktiline eriala, mitte tuim teooria, mulle väga meeldib.“ Saadud teadmisi on Robyn juba ka rakendanud, nii Pärnu haiglas praktikal olles kui enda jõutreeningutel. Õnneks jagub piisavalt aega nii õpinguteks kui treeninguteks ja siiani pole Robyn valikuid tegema pidanud. Trenni teeb ta 7-8 korda nädalas, iga kord poolteist tundi. Tema eelistatim trenniaeg on hilishommik. Treeningud on ka head stressimaandajad. „Trenni ajal pole aega mõelda ja kui ennast trennis ära väsitad, siis ei jõuagi enam mõelda,“ toob Robyn näite. Ta suudab nautida ka nüri tööd, näiteks peab ta jooksmist rahustavaks kogemuseks – eriti kui seda saab teha üksi ja oma tempos.

Eestis ei ole lihtne sumot harrastada, kuna alaga tegijaid on vähe. Neid napib nii Tartus kui Pärnus. „Kogu sumo olen ma õppinud vendedelt Hõõvelsonidelt, kui Lääne-Virumaal treeningutel käin,“ avaldab Robyn. Interneti kaudu tema arvates võitluskunsti õppida ei saa. „Sa võid küll saada lisanippe

ja trennis neid proovida, aga ikkagi pead sadu kordi loopima kedagi, et mingi asi lõpuks selgeks saada,“ selgitab ta.

Sumost rääkides ei saa mööda sumo sünnimaast Jaapanist. Seal toimunud maailmaemistri-võistlustest ja Jaapanist endast on Robynil head mälestused. Jaapan on väga puhas ja jaapanlased ise üliviiisakad. Profisumo on Jaapanis pigem elustiil kui sport ja sumomaadlejad au sees. „Sumot jälgivad nii paljud, Barutot tuntakse siamaani tänavatel ära,“ teab Robyn. Ta on kindel, et Eesti sumoliidu president ja maailma sumoliidu juhatuse kuuluv Kaido Hõõvelson, maadlejanimega Baruto, on Jaapanis tuntum kui Eestis.

Veidraim koht aga, kus Robyn on võistlemas käinud, ei asunud kusagil teisel pool maakera, vaid siinsamas Euroopas. Spordimees meenutab muigega keset Põhja-Makedoonia tühermaad püsti pandud paarikümnekorset hotelli, mille ümber puhus tuul prahti ringi ja lähedal asus vaid üks kolkaküla. Naljakest juhtumistest tuleb Robynile meelde üks pigem tragikoomiline võistlus kolm aastat tagasi Ufaas. Tollane võistluskaal oli tal 77 kilo, kuid kaks nädalat enne ärarendu kaalus maadlusmees kümme kilo rohkem. See tähendas, et võistlusteks tuli ülearused kilod väga kiiresti kaduma panna. „Ma tegin seda väga ebamõistlikult,“ on Robyn kriitiline. Hoolimata koormuse tõstmisest ja kurnavast dieedist jäi eesmärgist pisut puudu. Lisaks ei jõudnud viisa õigeks ajaks ja ses-

kul kaalumisel nägi numbreid 76,9. „See oli kohutav!“ tunnistab ta. „Võistlusteni jäi 2-3 tundi, kaks nädalat olin nälginud ja keha oli kurnatud. Arvestades kurnatust ei olnud mu kaotus üldse suur – kaotasin hilisemale 5. koha võitjale.“ Raske vaevaga kaotatud kilod aga tulid pärast võistlusi normaalsesse ellu naastes juba mõne päevaga tagasi. Kokkuvõttes jõudis Robyn järeldusele, et selline lähenemine ei ole jätkusuutlik, kuna koormab keha liiga palju.

Robyn ebausklik ei ole ja sestap puudub tal ka rituaal, mida enne võistlusi läbi viia. Ta ei mõtle liiga palju oma vastasele, küll aga tahab ta aega, et olla omaette ja kuulata kõrvaklappidest rokkmuusikat. Tema lemmikute hulka kuuluvad näiteks Nirvana, Metallica ja Guns N’Roses. Kui Robyn saaks maadelda ükskõik kellega, sooviks ta matil kohtuda

Aleksandr Kareliniga. Hüüdnime Siberi Karu teeninud vägilane püsis võitmatuna 13 aastat. „Tahaks teada, kui kaua ma suudaksin temaga võisteldes vastu pidada,“ on Robyn uudishimulik. Otsest eeskujusid Robynil ei ole, kuid on inimesed, kelle pühendumist ta hindab.

Robyni suurim toetaja on olnud perekond ja nii võiski spordimehe arvates olla – pere tugi on väga tähtis. Kõige rohkem on kaasa elanud, nõu andnud, vajalike vahendite ja laagrite eest hoolitsenud tema isa Raigo. Robyn on tänulik ka teistele toetajatele, kellel ta nii kaugele poleks jõudnud: SIA Aldar Latvija, Otito OÜ, Karjamõisa lihatööstus, Grandvel Grupp OÜ, Tori vald, maadlusklubi Leo. Järgmine eesmärk, mille nimel Robyn treenib, on septembris Poolas toimuval sumo MMil poodiumile jõudmine. Ega muud, kui selg prügiseks!

OLULISEMAD SAAVUTUSED

Eesti meistrivõistlustelt kokku 33 eri karva medalit viies võitluskunsti distsipliinis (Kreeka-Rooma maadlus, vabamaadlus, rannamaadlus, sumomaadlus, Brasiilia *jiu-jitsu*), neist 6 kulda

Tähtsamad rahvusvahelised tulemused

- » 2024. a U23 EM sumos -92 kg I koht
- » 2024. a EM sumos, täiskasvanud -100 kg 7. koht
- » 2023. a MM sumos, täiskasvanud -100 kg 11. koht
- » 2023. a U21 EM sumos -100 kg 7. koht, absoluutkaal 5. koht
- » 2021. a U20 MM rannamaadluses -80 kg 10. koht
- » 2019. a U17 EM Kreeka-Rooma maadluses -71 kg, 10. koht

Tulekul on esimene Tori põrgu rattasõit

3. augustil on Toris põrgu lahti – toimub esimene Tori põrgu rattasõit, tasuta!

Kiiruskatseid ja võiduajamist ei tule, aga tutvume kohaliku elu ja uute rada-dega, naudime seltskonda ja Gravel Grinderile omast ratturite melu.

Distants 50 km või 100

km. Lühem rada on kõigile jõukohane ja rajal on vähemalt kaks toitlustuspunkti.

Sõidu algus on laupäeval, 3. augustil kell 12 Tori valla-maja aasal (Selja mnt 2, Tori alevik).

Gravel Grinderile kohaselt saab sõidu ajal süüa ja juua. Sõidu lõpus saun!

Registreeru kodulehel www.sportos.eu/ee/et/gravelgriner-estonia.

Võistluse peakorraldaja on Sk Kruusarattaklubi, keda esindab Aigar Raja. Kontakt: info@gravelgrinder.ee ja tel 510 4090.

EAMETSA KODUKOHVIKUD 2024

Hea Eametsa küla kodukohviku tegija!

Tori Valla Kultuurikeskus kutsub teid jällegi avama 20.juulil kell 11.00 – 16.00 oma koduhoovides KODUKOHVIKUD

Pange end proovile ja kui olete otsustanud selle vahva väljakutse vastu võtta, registreerige vilja.alamaa@torivald.ee

Registreerides lisada järgnev info:

- kohviku nimi
- asukoht
- kontakt
- lühitutvustus

Küsimuste korral tel 5105498.

Registreerimine lõpeb 6.juulil.

Toredate kohtumisteni!

Kultuurikorraldaja Vilja Alamaa

TAMMISTE KODUKOHVIKUD 2024

Hei Tammiste kodukohvikute tegijad, sõpruskonnad ja pered!

Tori Valla Kultuurikeskus kutsub teid jällegi avama 6.juulil kell 11.00 – 16.00 oma koduhoovides KODUKOHVIKUD.

Ilusad aiad, head ideed ja maitsvad kodused hõrgutised – kui olete otsustanud selle vägeva, rahvast rõõmustava ja ennast proovilepaneva väljakutse vastu võtta, registreerige vilja.alamaa@torivald.ee. Registreerimine lõpeb 30.juunil. Küsimuste korral tel 5105498.

Toredate kohtumisteni!

Kultuurikorraldaja Vilja Alamaa

Pärnumaa Väärikate Lustipidu

Samm ette, samm taha

30.juunil Are pargis

15.00 rongkäik ja tantsupidu

17.00 lõpetab päeva rahvamuusikabänd AGULIPOISID

Päevajuht Jaan Kirss Avatud KOHVIK

Pilet TASUTA

Oodatud on kõik lustisõbrad, kellel armastus rahvatantsu vastu!

Korraldaja Tiina Saar info tel 5221087 või meili teel vilja.alamaa@torivald.ee

Kilksama kodukohvikud 2024

Hea Kilksama küla ja selle ümbruse kodukohviku tegija!

Tori Valla Kultuurikeskus kutsub teid jällegi avama 3.augustil kell 11.00 – 16.00 oma koduhoovides KODUKOHVIKUD.

Pange end proovile ja kui olete otsustanud selle vahva väljakutse vastu võtta, registreerige vilja.alamaa@torivald.ee

Registreerides lisada järgnev info:

- kohviku nimi
- asukoht
- kontakt
- lühitutvustus

Registreerimine lõpeb 20.juulil. Küsimuste korral tel 5105498.

Toredate kohtumisteni!

Kultuurikorraldaja Vilja Alamaa

Sindi KODUKOHVIKUTE PÄEV

Laupäeval, 27. juulil 2024 kl 12 - 18

on plaanis Sindi linnas korraldada 3. kodukohvikute päev.

Ootame kohvikute pidajaid, kui sul on vähemalt üks neist:

- soov osaleda kodukohvikute päeval;
- võõrustamisvõimalus; istumisvõimalus;
- tahe tutvustada oma kokakunsti.

Ava oma kodu, hoov või aed kaaskodanikele ja meie külalistele. Kodukohviku väärtusteks on vahetu suhtlus, uued huvitavad elamused ning võimalus astuda sisse mõnda kaunisse aeda, mida varem vaid üle heki uudistada oled saanud. Loomulikult võivad osa võtta sellest päevast ka kortermajad.

Vürtsi saab lisada väikeste ülesastumistega või pererahva poolt talletatu eksponeerimisega – olgu selleks siis vanad esemed, fotod või mõni kogu.

Registreerimine 7. juuliks: kristel.reinsalu@torikultuur.ee | Info 5198 8934 (Kristel)

Registreerimisel lisa järgmine info: nimi; aadress; kontaktisik; lühitutvustus; võimalusel menüü; plakat. Kindlasti peab kohvik olema avatud ajavahemikul 12 – 18. Kes soovib kaasa kodukohvikut lahti hoida, siis on see lubatud ja saame ka ühises infos ära märkida ... :)

Kohtumiseni Sindi kodukohvikute päeval!

Pühapäeval 7. juulil 2024 kell 14.00 Toris vallamaja aasal XIV TORI PÕRGU TRIATLON

KAVAS:

- LASTE DUATLON (tasuta)
- NOORTE TEATETRIATLON (tasuta)
- PÕRGU TRIATLON

TRIATLONI DISTANTSID:

- ujumine 150 m
- jooksmine 800 m
- kanusõit 800 m + jooks finisisse 60 m

Triatlon toimub kaheliikmeliste võistkondade vahel, laste duatlon on individuaalne!

Stardimaks võistkonna kohta 30. juunini 5 eurot
1. - 6. juulil 10 eurot
stardipäeval, 7. juulil 15 eurot
Tori SK liikmetele soodustus 50%

Info ja registreerimine tori.spordiklubi@gmail.com, 56910009
juhendiga saab tutvuda www.torivald.ee või Tori Spordiklubi FB lehel

Tori vald Pärnumaa Spordiliit TORI SPORDIKLUBI

ARE PARGIJOOKS

ARE MÕISAPARGIS

29.05 2024
26.06
31.07
28.08
11.09

*Kõikidel kuupäevadel algus kell 19:00

Põhijooks: 1,8 km või 3,6 km
Lastejooks: 400m (kuni 6-aastastele)

Info: Are Sport 56275153

MTÜ TERVE ARE Pärnumaa Spordiliit

Are Pargijooksud 2024 üritus on osa "Pärnumaa Liigub 2024" rahvaspordisarjast.

Vesper

12.07 kell 19.30
Eesti Sõjameeste Mälestuskirik
Toris

Ester Mägi „Vesper“
Kajja Saariaho „Terra memoria“
Erkki-Sven Tüür „Deep Dark Shine“
Arvo Pärt „Greater Antiphons“
Heino Eller „Kodumaine viis“

Tallinna Kammerorkester

Dirigent Tõnu Kaljuste

Piletid Piletilevist

Taali Valla TULEKAHJU JAOSKONNA esmamainimine 115

Tori Valla Vabatahtlike Tuletõrje Ühing 95

6. juuli 2024

SÜNNIPÄEVAPIDU
Taali pritsukuurist
Tori keskväljakuni

AJAKAVA

- 14.30–15.30 Tehnika kogunemine Taali VPK juures (Taali Mõisa tee 7)
- 16.00–16.45 Tehnika rongkäik Torisse (Sindi-Tori mnt kaudu)
- 17.00–19.00 Päästeseltside ennetusteemalised demoesitlused
- 19.00–19.20 Taali VPK tänab ja annab sõna soovijatele
- 19.30–23.00 Simman "Vanade Sõprade" seltsis
- 23.00 Ürituse lõpp

Üritust toetavad: Tori vald Päästeliit PÄASTEAMET

VASTSÜNDINUD VALLAKODANIKUD

Maribel Koljal	17.04.2024
Melissa Mäkelä	26.04.2024
Kalev Koort	05.05.2024
Lucas Jõesaar	06.05.2024
Joana Säde Martšuk	07.05.2024
Marta Ohakas	16.05.2024
Thor-Devyn Väljaots	17.05.2024
Franco Robin Jaaniste	18.05.2024
Kennerth Kivikas	26.05.2024

Õnnitleme!

STATISTIKA

1.–31. mail sündis 9 last.
Suri 13, lahkus 74 ja
saabus 45 inimest.
1. juuni 2024 seisuga on
vallas elanikke 12 548,
neist mehi 6173 ja naisi
6375.

Fassaadihooldus

Fassaadipesu

Tänavakivide puhastus

Katusepesu

info@kinnisvarakorda.ee
Tel: 53431006

www.kinnisvarakorda.ee

TEATED

SINDI SOTSIAALTÖÖ-
KESKUSES 16. juulil
JUUKSUR, 29. juulil
PEDIKÜÜR. MASSAAŽ
kokkuleppel. Teenustele
registreerimine tel 5569 5546.

TORI SOTSIAALMAJAS
10. ja 26. juulil JUUKSUR.
Registreerimine tel 5340
8603. MANIKÜÜR ja
PEDIKÜÜR 30. juulil.
Registreerimine tel 529 7216.

KORSTNAPÜHKIMINE.
Kütteseadmete hooldus ja
remont. Töödele garantii ja
akt. Tel 5692 1395.

Nr. 1 KÜTTELADU Eestis.
Küttepuu, pellet, brikk.
Müük ja transport üle Eesti.
www.puu24.ee, tel 520 0093.

EHITUS, REMONT
ja VIIMISTLUS.
Katused, fassaadid,
vihmaveesüsteemid, aiad,
santehnika jne. Ükski töö
ei ole meile liiga suur ega
liiga väike. Lisaks pakume ka
niitmise ja trimmerdamise
teenust. Tel 5636 5644
Layrom OÜ.

SÜNDMUSTE KALENDER

Neljapäeval, 27. juunil

Kell 20 Rolf Roosalu suveõhtu KONTSERT Sauga Musta
Maja parklas. Tasuta! Avatud kohvik.

Pühapäeval, 30. juunil

Kell 15 Pärnumaa VÄÄRIKATE LUSTIPIDU „Samm ette,
samm taha“ Are mõisa pargis. Tasuta!

Laupäeval, 6. juulil

Kell 11–16 Tammiste KODUKOHVIKUTE PÄEV. Kohvikute
registreerimine hiljemalt 30. juuniks: vilja.alamaa@torivald.ee. Info tel 510 5498.

Kell 14.30–23 TAALI VABATAHTLIKU TULETÖRJE
aastapäeva tähistamine. Algas Taali vabatahtlike
päästjate depoo juures (Mõisa tee 7).

Pühapäeval, 7. juulil

Kell 14 TORI PÖRGU TRIATLON Toris vallamaja aasal.
Info ja registreerimine tori.spordiklubi@gmail.com ja tel
5691 0009.

Reedel, 12. juulil

Kell 19.30 Tallinna kammerorkestri kontsert Tori kirikus.
Piletid Piletilevist.

Laupäeval, 13. juulil

Kell 20 kaasaegse TSIRKUSE esietendus Tori koolis. Pilet
eel müügist 5 eurot, kohapeal 7 eurot.

Laupäeval, 20. juulil

Kell 11–16 Eametsa KODUKOHVIKUTE PÄEV. Kohvikute
registreerimine hiljemalt 6. juuliks: vilja.alamaa@torivald.ee. Info tel 510 5498.

Pühapäeval, 21. juulil

Kell 11–15 Tori RÕÕMSATE LASTE PÄEV Tori rahvamaja
sees ja ümbruses. Batuudid, töötoad ja Laikrete
perebändi kontsert. Tasuta!

Laupäeval, 27. juulil

Kell 12–18 Sindi KODUKOHVIKUTE PÄEV. Kohvikute
registreerimine hiljemalt 7. juuliks: kristel.reinsalu@
torikultuur.ee. Info tel 5198 8934.

Kolmapäeval, 31. juulil

Kell 19 ARE PARGIJOOKS Are mõisa pargis. Info
Facebooki lehelt „Are sport“ ja tel 5627 5153.

Laupäeval, 3. augustil

Kell 11–16 Kilksama KODUKOHVIKUTE PÄEV. Kohvikute
registreerimine hiljemalt 20. juuliks: vilja.alamaa@
torivald.ee. Info tel 510 5498.

Kell 12 Tori põrgu RATTARETK, distants 50 või 100
km. Algas Toris vallamaja aasal (Selja mnt 2). Tasuta!
Registreeru www.sportos.eu/ee/et/gravel-griner-estonia. Sk Kruusarattaklubi kontakt: info@gravelgrinder.ee ja tel 510 4090.

Laupäeval, 10. augustil

Kell 17–22 Tori KODUKOHVIKUTE OÖ. Registreerimine
20. juuliks: argo.juske@torivald.ee. Info tel 5335 9496.

Vaata lisa: uudised.torivald.ee/sundmused

**KUIDAS
HUUMOR
MEID
ELUS
EÄSI
KANNAB?**

**JAN
UUSPÕLD
STAND-UP**

PÄRNU
KOIDULA
MUUSEUMI
VABAÕHULAVAL
6. AUGUSTIL
KELL 19

Pääsmed müügil Piletilevis, Piletikeskuses ja enne algust kohapeal
Rohkem infot www.facebook.com/aplaus.info

**Tori KODU-
KOHVIKUTE
ÖÖ**

**L, 10.
augustil** **kl
17–22**

**Ootame kohvikute pidajaid,
kui sul on vähemalt üks neist:**

- soov osaleda kohvikute ööl;
- võõrustamis- ja istumisvõimalus;
- tahe tutvustada oma kokakunsti.

Registreerimine 20. juuliks:
argo.juske@torivald.ee

Registreerimisel lisa:

- kohviku nimi ja aadress
- kontaktisik
- lühitutvustus, võimalusel menüü
- plakat (1. augustiks)

Kohviku varasem avamine palun kooskõlastada korraldajaga.
Kindlasti peaks kohvik olema avatud 17–22.

Info tel 5335 9496 (Argo)

tehnoülevaatus

Tule kohale või broneeri:
protechno.ee

uuemõisa

**sauga
papiniidu**

protechno

Sauga ülevaatuspunkt: Lauka tee 6, Sauga
Avatud: E-R 8-18 ja L 8-15
Telefon: 443 6990, sauga@tehnokuller.ee
Teenindamine järjekorra alusel

Tori Valla Teataja

Väljaandja: Tori vallavalitsus
Aadress: Pärnu mnt 12, Sindi, Tori vald, 86705 Pärnumaa
E-post: tori@torivald.ee
Toimetaja: Piia Salundi, tel: 5855 7158,
e-post: ajaleht@torivald.ee
Küljendus: OÜ Hansaprint, trükk: AS Printall
Leht ilmub üks kord kuus. Tiraaž on 5565 eksemplari ja
see jagatakse Tori valla postkastidesse tasuta.
Toimetus ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressile
ajaleht@torivald.ee 8. kuupäevaks.
Toimetusel on õigus vajadusel kaastöid lühendada ja
redigeerida.

**TAMMISTE
PESUMAJA**

Meie teenused:

**Pesemine
Triikimine
Transporditeenus**

Transpordi võimalus:
Tuleme ise pesule järele
ja toome tagasi.

Kvaliteetne töö:
Kasutame parimaid
pesuvahendeid ja
kaasaegseid seadmeid.

Meie moto:
Lihtsuses peitub võlu –
oleme rohkem kui äri,
oleme perekond, kellele
personaalsus on südameasi
ja kliendi rahulolu on meie
möödupuuk!

Eripakkumine:
Esmakordselt tellimusele
10% soodustust!

Kontakt:

www.tammistepesumaja.ee
+372 5883 1150
info@tammistepesumaja.ee
Tammiste Ärimaja
(Kellukese tee 2B, Tammiste,
85009 Pärnu maakond)

Avatud oleme:
E-R: 09.00–18.00
L: 09.00–16.00

**Kanta Company
kaasaegse tsirkuse
esietendus**

**DEAR
PRESSURE**

Laupäeval, 13. juulil, kell 20:00
Tori koolis
Pilet eelmüügist 5 €, kohapeal 7 €
tinyurl.com/2bvem5px
www.kantacompanycircus.com

MEIE HULGAST ON LAHKUNUD

Aasa Haug	16.06.1930–11.05.2024
Aili Kalda	13.04.1934–04.05.2024
Ilmar Saagim	08.11.1934–01.05.2024
Artur Urb	07.09.1938–14.05.2024
Sinaida Vija	25.12.1938–24.05.2024
Juta Reidma	22.08.1940–25.05.2024
Lembit Allik	23.05.1945–16.05.2024
Svetlana Lentsius	07.05.1951–24.05.2024
Eve Orgma	28.02.1959–17.05.2024
Raili Parts	28.02.1967–14.05.2024
Andres Tamm	02.02.1972–14.05.2024
Allar Tael	29.06.1983–25.05.2024
Varmo Redik	21.06.1987–18.05.2024